

*Jóval Kapintva a Tanár
Láncfaját.*

A CSIK-SOMLYÓI
RÓM. KATH. TANÍTÓKÉPZŐ-INTÉZETNEK
ÉS
GYAKORLÓ-ISKOLÁJÁNAK
ÉRTESITŐJE
AZ 1901—1902. TANÉVRŐL.

SZERKESZTETTE:
KARÁCSONY JÓZSEF,
IGAZGATÓ.

CSIKSZEREDÁBAN
NYOMATOTT GYÖRGYJAKAB MÁRTON UTÓDÁNÁL
1902.

A CSIK-SOMLYÓI
RÓM. KATH. TANÍTÓKÉPZŐ-INTÉZETNEK
ÉS
GYAKORLÓ-ISKOLÁJÁNAK
ÉRTESITŐJE
AZ 1901—1902. TANÉVRŐL.

SZERKESZTETTE :
KARÁCSONY JÓZSEF,
IGAZGATÓ.

CSIKSZEREDÁBAN
NYOMATOTT GYÖRGYJAKAB MÁRTON UTÓDÁNÁL
1902.

XIII. LEÓ PÁPA

negyedszázados működése.*)

Irta: **Kassay Lajos**, tanár.

Figyelemre méltó jelenség, hogy az ember kicsinysége tudatában is a fizikai és az erkölcsi nagyság képei felé fordul legszívesebben. Érdekli, a mi nagy; gyönyörködteti, a mi erős; ünnepi hangulatba hozza annak szemlélése, a minek tartalmi vagy alaki fensége mintegy kényszeríti saját korlátoltságának meggondolására.

E csodás tény okát magunkban hordozzuk, vagyis inkább ő hordoz minket, t. i. a lélek, melyen a teremtó képe ragyog s azért rokon a végtelennel és joga van örök élethez. Ez az oka, hogy örülünk és boldogok vagyunk, ha olykor kedvező alkalom kínálkozik, hogy félre tévén földi pályánk éretharczának köznapi munkáit, szemeinket olyan tárgyakon legeltethessük, melyeknek fensége a tisztelet érzelmét kelti fel és szemlélete fensőbb gyönyörök részesévé tesz.

Innen van, hogy a mai napon érzelmeinket oly szokatlan emelkedésben érezzük. Mert midőn dicsően uralkodó szentes Atyánk, *XIII. Leó pápa* megkoronáztatásának negyedszázados évfordulóján *Pecci Joachim* lángelméjének, messzehiható munkásságának és személyes érdemeinek ünnepet szentelünk, a képzelhető legnagyobb méretű képek, t. i. az egyház és a pápaság tizenkilencz százados multja és dicsőséges jelene tárulnak fel szemeink előtt.

Ünnepe ez az egyetemes anyaszentegyháznak, mely Krisztus szellemének örököse és tanainak egyedüli hű letetményese. Ünnepe annak az egyháznak, melynek szegényes a születése, csodálatos elterjedése és bámulatos mai virág-

*) Felolvastasott 1902. márczius 3-án.

zása. Alázatos szelleme ellenkezik az emberi természet kevélységével, és tanítása nem kevesebb, mint hadüzenet a régi világnézetnek. Őt üldözték és mégis hódított. Az üldözők kifáradtak és a fegyvertelen ellenfélnek meghódoltak. A népek fejedelmei kezdetben megvetéssel fordultak el tőle és nemsokára a nemzeteknek kívánatos barátnéja lett. Befogadására a zord időkben elég volt egy pár földalatti folyósó s ma alig van ország és sziget, hol lába szent nyomdokait meg nem találhatnók. Köztársasági és monarchikus, szabadalkotmányú és despotikus kormány formák között is virágzásra képes. E roppant terjedtség és szám, faji és éghajlati különbség, többféle szertartás és nyelv, számos szerzetesi intézmény és jámbor testvérület mellett is bámulatos mértékben bírja az egység és állandóság jellegét.

E csodálatos országot ez idő szerint XIII. Leó kormányozza. Tehát igaz, hogy a mai ünnep az egész anyaszentegyház ünnepe.

De ünnepe a pápaságnak is, ennek az 1900. éves uralkodó háznak, melynek első tagját, *Simont, a Jónás fiát, Péternek*, azaz köszirtnek nevezi az egyház isteni építője. Ebben a történeti tényben csalhatatlan isteni jóslat van. Mintha mondotta volna: valamint te szikla vagy, úgy lesznek mind, kik a te székedbe ülnek. A ki e köszirtre esik, összezuzza magát. Ugy is történt. A pápákat vérpadra hurczoló s börtönbe és számkivetésbe küldő császárok hol vannak? Isten földi országának kösziklájára estek, vagy talán e szirt zuhant rájuk és összemorzsolta őket. A pápaság áll.

E hallhatatlan uralkodó háznak 263-ik tagja XIII. Leó. Ennélfogva igaz, hogy a mai ünnep ünnepe a pápaság 19 száz éves intézményének is.

Legelső sorban pedig ünnepe XIII. Leónak, kit a gondviselés szerű nagy férfiak közé joggal soroz az egyháztörténelem.

Az 1878. év február 20-án, 68 éves korában emelte a biborosok testületének bizalma a világ legtekintélyesebb fejedelmi székébe; és ma kezdődik 25-ik éve annak, hogy a pápai hármas koronával a világ egyház kormányzásának gondjait elvállalta.

Igaz, hogy a népjogok és állam alakulások harcjai, melyek mintegy nyolczvan év alatt az egyháznak annyi győtelmet okoztak, már lezajlottak; de mégis az isteni ígéret esalhatatlan igazságának erős hite és a vértanúság kinjainak elviselésére is vállalkozni tudó férfias elszántság kellett ahhoz, hogy beüljön szent Péter székébe akkor, midőn a pápai államot a forradalom elseperte; a pápai birtokot mások bitorolják; mikor a tizenkét százados jogviszonyok ellen intézett orvtámadás sikerén felbuzdult államférfiak, népvézerek tömegek és társulatok nap nap után nem irtóznak az ujitások olyan útjára lépni, mely a vallás iránti tisztelet csökkentésére, az egyház befolyásának megakadályozására s a pápaság jogainak és tekintélyének korlátozására vezet.

De Pecci Joáchim kellő előkészülettel lépett a pápai trónra. Megszerezte azt az élet iskolájában. Közvetlen négy elődje¹⁾ küzdelmeinek és szenvedéseinek tanuja volt, mint növendék, mint fiatal pap, mint püspök és mint Camerlengo.²⁾ És hogy van buzgalma, erélye s az egyházi és állami kormányzás legbonyolultabb kérdéseinek helyes megoldásához bölcsesége, arról tanuskodik beneventi kormányzósága, belgumi követsége és perugiai püspöksége.

Ily alapon könnyű megérteni, hogy megválasztásához miért tapsolt az egész katolikus világ és hogy Európa legerőszakosabb államférfia, Németország kancellárja, a protestans Bismarck herczeg is ezt a választást a lehető legszerencsésebbnek mondotta.

És a XIII. Leó a fellépéséhez fűzött vérmes reményeknek 24 évi uralkodása alatt nemcsak megfelelt, hanem minden várakozást felülmult.

Dicsően uralkodó szentséges Atyánk egy a legkiválóbb pápák közül, kiben a pápaság jellege leginkább kidomborodik.

Mi a pápa? A föld kerekiségén élő emberiség Atyja, kinek gondja kiterjed minden fajra és helyre, mindennemű szükségletre. XIII. Leó 24 évi működése e fogalom plastikai képe. Ő, ha kardot fog, csak azért teszi, hogy békét eszközöljön. Türelem és imádság, szeretet és erély azok a fegy-

¹⁾ XII. Leó, VIII. Piusz, XVI. Gergely és IX. Piusz.

²⁾ bibornok-kamarás,

verek, melyekkel elrendez mindent kellemesen. Az államok egymáshoz való békés viszonya, a népek polgári szabadsága, anyagi jóléte, személy- és vagyonbiztonsága atyai gondoskodásának ép oly feltett tárgyai, mit a hit letétemény őrzése és terjesztése, az egyház jogainak szabad gyakorlata és a közműveltség emelése.

Midőn XIII. Leó a világ első fejedelmi és tanítói székét, a pápai trónt elfoglalta, különösen az európai keresztény államok képe a legkevésbé sem volt megnyugtató. Nyugtalanság, forrongás és harc volt majdnem mindenütt. A népek sorsa felett aggódó nemesebb lelkek ezrei egy új teremő szőzatra vártak; mely oda kiáltsa az emberi vélekedések és szenvedélyek zűrzavarában vakoskodó világnak: „Legyen világosság!” És az Égből küldött fény, XIII. Leó (*lumen de coelo*) nem késett. A Szent Péter-bazilika erkélyéről elrőppent hír, hogy „*habemus papam*“, van pápánk, meg sem pihenhetett, két levele már utban volt; egyik a német császárhoz, a másik az orosz cászárhoz.

Mit akar az új pápa? Békét és világosságot. Németországban 1871. óta¹⁾ harc foly a katolikus vallás ellen. A francziákon nyert győzelem dicsőségétől elkábult német kormány és törvényhozás a szerzetes-rendek kiűzésén kezdi, a püspökök önkényes felfüggesztésével folytatja s az egyházi fegyelemről, a papok neveléséről és alkalmazásáról hozott májusi törvénnyel (1872.) a leglényegesebb jogaiban sérti meg a katolikus önértetet; a hivek, a papok és püspökök kénytelenek dacolni az új törvényekkel; mert, a hol a két törvény összeütközik, „az Istennek inkább kell engedelmeskedni mint az embernek“. Megkezdődik a birságolások, hivatalvesztések, bebörtönözések és számkivetések keresztutja. Számos plébánia pap nélkül, több püspöki székhely üresen áll évekig.

E szomorú időkre az első fénysugár az új pápa levele, melyben Vilmos császár nagylelkűségéhez és igazságérzetéhez fordul az üldözött és elnyomott katolikusok szabadsága érdekében.

¹⁾ Vagyis a császárság megalakulásától kezdve.

A császár válasza udvarias, de egy szó sincs arról, hogy a harcznak véget kíván vetni. De, a mint egykor megalázta Isten IV. Henrik kevélységét, hogy Canassába menjen s a pápa lábánál vezekeljen, hasonlóan történt most is. Mert a német vezérférfiak csakhamar arra a meggyőződésre jöttek, hogy az elkeseredett harc az államnak sincs javára. Azért maga Bismarck herczeg kezdi a közeledést. 1878. júliusától 1887-ig tart a béketárgyalás a szentszék és a német kormány között. A pápa sürgeti a jogsértő törvények visszavonását. Levelei őszinték, erélyesek és meggyőzők. Azok logikája elől kitérni nem lehet. A kultur-harcz vezérei az egyház erkölcsi hatalma előtt meghajtnak zászlóikat. A katolicizmus ellen hozott törvényeket részben visszavonják, részben szelidítik. S ekkor a béke helyre áll.

A czárhoz intézett levelében pedig kéri a pápa az orosz birodalomban élő katolikusok számára a szükséges szabadság helyreállítását. Az 1878. február 20-iki levélre a czár tisztelettel válaszol s késznek nyilatkozik megadni azt a szabadságot, mely a birodalom alaptörvényeinek határai között megengedhető. Azonban maradt minden a régi. Pedig az oroszországi katolikusok helyzete szomorú volt. A kormány több egyházmegyét önhatalmulag elnyomott; részint elhalálozás, részint számkivetés miatt több püspöki szék üresen állott. Egyszerű papok kormányoztak. A lengyel katolikusok hét egyházmegyéje közül csak kettőnek volt püspöke.

Három év múlva (1881. márcz. 13.) II. Sándor czár a nihilista-merénylet áldozata lesz s fia és utódja, III. Sándor, atyja tragikus kimulásán megrendülve, elfogadja a pápa által még 1878-ban nyújtott segítő jobbot. A czár visszavonhatja a katolikusokat üldöző rendeleteket. A száműzött püspökök visszatérnek, a béke és rend helyre áll s a lengyel-katolikusok öröme határtalan.

Angliában a katolikusok szabad vallás gyakorlatát XIII. Leó biztosítja. Ennek természetes fejleménye képen a katolicizmus folyton hódít. Előkelőségek térnek vissza az igaz egyház kebelébe: pompás templomok, kolostorok és mindennemű jótékony intézetek emelkednek.

Irorszáiban az angol kormány kétszáz éves erőszakoskodása nagy keserűséget s majdnem forradalmat okozott. A pápa siet őket vigasztalni és óvja, hogy semmi törvénytelen eszközhöz ne folyamodjanak, nehogy abból a rossz akaratúak szent vallásunkra gáncsot koholjanak; ovatosságra inti, nehogy kellő mérséklet hiányában az igazság megsértessék.

XIII. Leó érdeme, hogy *Skóciában* is az egyházi ügyek rendbe jöttek s a püspöki székek betöltése körül felmerült nehéz kérdések kedvező elintézését nyertek.

A minő elbánásban részesültek a katolikusok a felsorolt államokban, olyan sors érte a 80-as évek elején a katolicizmust *Franciaországban* is. Grévy elnöksége alatt uralomra jutott politikai párt a katolicizmust Franciaország legnagyobb ellenségének tekintette. Azon ürügygel, hogy a politizáló papságot üldözik, a vallás elleni gyűlöletet takargatták. A legigazságtalanabb rendeletek egymást érték. Felszólaltak a jogtudósok, tiltakozott a párizsi érsek és mintegy 500 bíró lemondott hivataláról, semhogy a törvényszék elé terjesztett rendeleteket szentesitse. Nem használt semmit. Ekkor a pápa szólalt fel és kifejtette a sérelmek nagyságát s ézszerüsége, jogra és méltányosságra hivatkozva kéri a köztársaság elnökét, hasson az államkormányzat irányának megváltoztatására, hogy ne legyen kénytelen Franciaországgal a hivatalos összeköttetést megszakítani. „A közbékének csak hasznára van — írja a pápa — ha annyi ártatlan embertől nem tagadtatik meg a szabadság. Azoknak, kiknek feladata a nép érdekeiről gondoskodni, nem illik üldözni az őseiktől örökölt hatholikus hitet. A polgári társadalom hálával tartozik azon vallás iránt, melynek papjai távol vidékeken is terjesztették Franciaország hírét és dicsőségét“. Ő szentségének ezen erélyes fellépésére némi javulás állott be, de a francia viszonyok ma sem megnyugtatók.

Sveiczbán az ugynevezett ó-katolikusok felekezete a hatóságok pártolásával a katolikusok javait bitorolta, templomait lefoglalta; az uralomra jutott radikalizmus a püspököket száműzte. A pápa orvoslásért fordult a szövetség elnökéhez

és sikerült kivinni, hogy a kath. egyház a törvény oltalmába vétetett.

Spanyolországban a politikai párt szenvedély oly vészes hullámokat vert fel, hogy a szentséges Atya indittatva érezte magát, hogy szavát felemelje. Fájdalmát fejezi ki a történetek felett, bölcs oktatásokat ad s a békét két év alatt helyreállítja. Fájdalom ez az ország épen napjainkban még veszedelmesebb áramlatoknak és féktelenségeknek színhelye; de reméljük, hogy ha Isten Szent Atyánk életének kedvez, sokat tehet a derék spanyol nemzet polgári és lelkiismereti szabadságának érdekében is.

Az a páratlan államférfiúi érzék, melylyel szentséges Atyánk az európai nagy nemzetek állam életének irányítására hatni törekedett s valóban hatott is, a kicsiny *Magyarországot* sem zárta ki atyai gondoskodásából. Nemzeti és állami életünk nevezetesebb mozzanatai nem kerülik ki figyelmét.

Ha a törvényhozás újabb időkben olyan utakra lépett, melyek az egyház és állam egymáshoz való törvényes viszonyának megzavarását igen könnyen hozhatta magával, ovatosságra és éber őrködésre inté a nemzetet.

Ha pedig a hazafias visszaemlékezések egy-egy nagy nemzeti ünneppé nőttek ki magukat, XIII. Leó az örvendő nemzet mellé állott. Budavára visszafoglalásának kétszázados és a honalapítás 1000 éves évfordulója egy-egy kedvező alkalom hazánk és fajunk, nemzeti multunk és jellemünk iránti rokonszenvének megnyilatkozására. „Hogy őseitek Budavára visszavivásában a pogány ellenségen fényes győzelmet arattak, nem annyira harczy vitézségöknek, mint inkább annak a csodás erőnek tudható be, mely a keresztény vallásban rejlik: mely valamint a honalkotás idejében országotoknak nagy erőt és tekintélyt kölcsönzött, úgy jövőre is belügyeitekben kedvező fejlődést, kifelé pedig dicsőségetigér“. ¹⁾

A szentséges Atya tekintélye irányadó szerepet játszik a nem keresztény államokban is.

¹⁾ XIII. Leó levele Magyarország püspökeihez 1886. aug. 22-én.

Törökországban a kormány pártfogása alatt az örményszakadárság rohamosan terjedett, lángjai még Egyiptomra is átsaptak. XIII. Leónak sikerült a kormányt elvonni a schizma pártolásától; mire a szakadár püspökök hiveiktől elhagyatva maguk is meghódoltak és alávetették magukat a pápa főnökségének, II. Abdul Hamid szultán pedig ígéretet tett, hogy hathatós védelmébe veszi a katolikusokat.

Perzsia és China uralkodóival a követségek útján a szent Atya bölcsesége fenn tudta tartani a jó viszonyt és törekedett a kath. alattvalók iránt tanusított jóindulatukban megerősíteni. Csak a chinai boxer-mozgalmak (1900-ban) zavarták meg e békés összeköttetést.

Japánban pedig, hol 1867-től 1873-ig vérfagyasztó üldözések zajlottak le, nagy bölcseségű leveleivel nem szűnik meg a kormányt a kereszténység iránt emberies magatartásra ösztönözni.

S most, midőn vizsgálódással bekalandoztam egész Európát és eljutottam Ázsia legkeletibb vonaláig, ha még röviden érintem, hogy a szent Atyának nagy áldozataival ápolt hitterjesztő intézmények sikerrel folytatják a keresztény civilizálás munkáját Madagaskar szigetén, Afrika több államában, Amerikában és Ausztráliában is, akkor a működés, a gondoskodás oly területe áll előttünk, a mely pontra nézve a világi uralkodók a midicsően uralkodó pápánkkal össze nem mérhetők.

És *Olaszországot* kihagytam e földkörüli utazásomból, mert megvallom, nem tudok gondolni erre a harmincz éves királyságra a nélkül, hogy egész idegzetem lázas borzongása ne tiltakoznék azon jogtalanság ellen, hogy az egységre törekvő olaszok forradalma megfosztotta a pápaságot tizenkét száz éves jogos birtokától.

Az egész világ katolikus polgárainak és fejedelmeinek kötelessége, állandóan tiltakozni e bitorklás ellen. Tehát egészen természetes, ha XIII. Leó sem mond le a régi pápai birtokhoz való jogáról.

Hogy a pápa lelki hatalmát az emberiség boldogítására érvényesíthesse, oda szabadság és anyagi tekintély is szükséges. A pápa souverain, egy uralkodónak sem lehet alá-

rendelve. Ezzel a gondolattal költözött sirjába IX. Pius s ezt a gondolatot képviseli XIII. Leónak nyegyedszázados uralkodása. Inkább fogságban, mint jogfeladással s a megalázó rendszer szabadságával.

Mikor Pecci Joachim 1878-ban trónra lépett, meg voltak győződve az olasz szabadelvűek, hogy az új pápa okulva előde nagy szenvedésein, kinek még a koporsóját is követ dobálta a szilaj tömeg, lelép a harcz teréről. De ugyanezen év husvétnapja kiábrándította e vélekedésből; mert az új pápa nemhogy elfogadná a megalázó békét, hanem tiltakozik a jogtalanság ellen és Isten nevében kéri Európa katolikus fejedelmeit, hogy támogassák az egyházat s összetartásban működjenek az apostoli szent székkal; mert az egyház iránti tisztelettel együtt jár a népek békéje és jóléte is.

E harczy riadó dühbe hozta az új olaszkormányt és az egyház jogait sértő rendeletek és törvényeknek egész sorozatával iparkodott keseríteni a katolikusokat és lemondásra kényszeríteni a pápaságot.

A harcz még most is foly, de az egyház dicsőségére és a telhetetlen olasz kormány kisebbségére. Mert a világ összes államai, mint önálló nagyhatalmasságot tisztelik a pápai széket, a 300 millió katolikus buzgalma pedig a földkerekség minden pontjáról Róma felé küldi évről-évre Péter-filléreit, hogy az egyház nagy és szent hivatásának munkáját folytathassa és hogy a pápa fejedelmi udvara méltóságához illő fényben ragyogjon a világ előtt.

Tehát XIII. Leó nevéhez méltó erővel és kitartással védi az egyház jogait s törekszik érvényesíteni a pápai hármaskorona tekintélyét.

Azonban, ha csak ez domborulna ki ünnepezt papánk nyegyedszázados uralkodásából, arra a gondolatra is jöhetne valaki, hogy itt nem a lelkek vezéréről, hanem a hatalmi terjeszkedés tultengésében szenvedő fejedelemről van szó. Azért sietek kijelenteni, hogy még rokonszenvesebb oldalról ragyog felénk a szentséges atya bölcsességének szépsége, ha tudjuk, hogy a társadalmi és politikai rend iránti gondoskodásában nem kisebb mint az egyház jogainak védelmezésében.

Az egész emberiség szenvedése iránt senki sem oly fogékony mint a pápa. Ez az ő különleges helyzetéből természetesen következik. A pápa szívét metszi minden jajkiáltás, mely a világ négy tája felől a szenvedők kebeléből kitör. A pápa szíve az egész világé. Ezért van, hogy oly nagy szeretettel foglalkozik a társadalmi és politikai rend nagy kérdéseivel. Leveleiből okulást merithetnek alattvalók és fejedelmek.¹⁾

Mily ideálisan szép és nagy a pápa, midőn a bölcs szavát felemeli a hatalom képviselőinek tulkapásai ellen és a jogaikban korlátozott népmilliók védelmére. Istentől van minden hatalom. A határokon tullépni nem szabad. A hatalom birtokosai nem saját hasznukért vannak, hanem a nép javáért. Isten szigorú számadásra vonja munkálkodásukért. És viszont, mert minden hatalom Istentől van, az alattvalók engedelmeskedjenek, nem félelemből, hanem a törvény iránti tiszteletből.

Felemeli szavát és érvényesíti befolyását az afrikai rabszolgakereskedés megszüntetése érdekében. Hogy Lavigerie Carthago és Algir érseke, az ekész világ figyelmét fel tudta kelteni és az európai nagy nemzeteket áldozatokra tudta lelkesíteni, abban XIII. Leó oroszán ujjá látszik, ki 300,000 lirát ad a rabszolgakereskedés megszüntetésén fáradozó testületeknek s ugyan akkor²⁾ a szabadság lelkes apostolához, Lavigeriehez így ír: „A szeretettől ösztönöztetve valóban fontos és igen nehéz kötelességet bizunk rád, hogy minden lehető megkísérelj Afrikában annyi szerencsétlen ember megszüntetésére nézve..... A püspöki szeretet sehol jobban nem gyümölcsozik s a keresztény névre nagyobb dicsőséggel járó érdemet nem lehet szerezni, mint ezen a téren. Az egyház mindig a szabadság védelmezője volt. A kik az ellen-

¹⁾ Lásd XIII. Leó „Inscrutabili Dei Consilio“ kezdetű encyclicáját 1878-ból; továbbá az államok keresztény szervezetéről (1885); a rabszolgakereskedés megszüntetése ügyében Afrikába küldött levelét (1888); a keresztény polgárok főbb kötelességeiről (1890); és végül Németország és az Osztrák-Magyar monarchia püspökeihez intézett levelét a párbajról (1891).

²⁾ 1888. okt. 17.

kezőről vádolják, azok hálátlanok, s arról tesznek tanuságot, hogy a történelmet nem ismerik. Tudva van a világ előtt, hogy a szolgaság megszüntetésére mit tettek annyi századon át a pápák s más apostoli férfiak Afrikában, Itáliában s más országokban“.

Ezzel kapcsolatban szívesen említem fel, hogy a *szabadság* eszméjének egész tanulmányt szentel 1888. június 20-án kelt terjedelmes körlevelében. „A szabadság az ember legkitünőbb java és szép kiváltsága. Legfontosabb, hogy mi módon él azzal birtokosa, mert a szabadság használatából valamint a legnagyobb jók, úgy a legnagyobb rosszak származhatnak“.

Ennek előre bocsátása után erős logikával fejti a keresztény bölcsészet elveit a természeti szabadságról, a lelkiismereti szabadságról, a tanítás, szólás és a sajtó szabadságáról. De ezeknek bővebb ismertetéséről most le kell mondanom, mert igen messze vezetne.

A szabadság fogalmának hibás ismeretéből származnak a jogok és kötelességek fogalmai körüli tévedések, melyek nagjainkban felidéztek a szocializmust vagyis a munkáskérdést.

„Az ipar új vívmányai; az uraknak és munkásoknak megváltozott kölcsönös viszonya; a gazdagság felhalmozódása kevesek kezében s a többség elszegényedése; a munkásoknak fokozott önbizalma és szorosabb szövetkezése s végre az erkölcsök sülyedése a harcz kitörését eredményezték.

A kérdés fontossága kitünik abból, hogy a kedélyeket feszült várakozásban tartja; a bölcsek elméjét, a tudósok összejöveleteit, a népgyülekezeteit, a törvényhozók intézkedéseit és a fejedelmek tanácskormányait foglalkoztatja, úgy, hogy nincs ügy, mely jobban elfoglalná az emberek törekvéseit“.¹⁾

Az egyház nem felelne meg hivatásának, ha ebben a fontos ügyben hallgatna. Az államok fejedelmei, az urak, a gazdagok és munkások az egyház szellemében közös és egyetértő munkára kell, hogy vállalkozzanak. Nagy baj forog

¹⁾ Encycl. 1891. majus 15.

szóban, melyet az egyház nélkül megszüntetni nem lehet. A kik azt vélik, hogy a világi érdekek bölcséletén s a rideg számításra épülő szabályokkal és szurony-erdővel e bajon segíteni lehet, azok veszélyesen tévednek. Csak evangelium nyújt oly tanokat, melyek által a harc vagy megszüntethető vagy legalább annak keserősége enyhíthető.

A testi munka az emberi természet követelménye. Annak terhei alól csak azoknak szabad kivonniok magukat, kiket észbeli tehetségök a tömeg vezetésére képesít. Tehát az izom-erő munkája az emberiség tulnyomó részének örökös sorsa. A többi szenvedéseknek sem lesz vége soha e földön. Meg kell barátkozni e gondolattal. A kik a munkás osztálynak minden fájdalomtól és szenvedéstől ment életet ígérnek, azok lelketlen csalók.

A bajok enyhítését a vallásos fegyelemtől lehet és kell várni.

Ebből kötelességek származnak úgy a szegény munkásra mint a munkaadókra.

A szegény munkásnak a szabadon kikötött feltételeket mindenben hiven kell teljesítenie, az urak vagyonát nem szabad megkárosítani sem személyét sérteni. Az erőszaktól tartózkodjék. A szegénység nem szégyen. Ezt példájával megerősítette Krisztus, ki gazdag lévén, az emberek üdvéért szegénynyé lett.

A gazdagok és munkaadók ne tartsák munkásaikat rabszolgáknak; tiszteljék bennök az emberi személy méltóságát. Embertelen dolog csak annyira becsülni a munkást, a mennyivel izom-ereje általmások gazdagodását előmozdíthatja. A munkaadónak legyen gondja, hogy munkásai a szünet alkalmas idejében ájtatosságukat és vallási kötelességeiket gyakorolhassák. A munkabér elvonása égbekiáltó bűn. A kapzsiság a szeretet elleni vétség. A fölösleg a szegények tulajdona.

Munkás és munkaadó szeresse mind a két hazát t. i. az egyházat és a polgárit: Ez a keresztények legfőbb kötelessége s ez mintegy forrása számos más kötelességeknek.

És mindezek után nem késik a szent Atya kijelenteni, hogy a *mai társadalom összes betegségeinek okai: az*

erkölcsöket védő törvények megvetése; a mulandó gyönyörök utáni kielégíthetetlen vágy; a közjavaknak erélytelen és lelkiismeretlen kezelése, pazarlása, felforgatása; úgy szintén azon példátlan szemtelenség, hogy épen azok, kik a legnagyobb csalók, úgy viselkednek, mintha ők volnának az országnak, a szabadságnak és mindennemű jognak védelmezői.

Kemény beszéd ez, de veszélyes betegségben erős orvosságot szoktak adni.

A társadalomra, melynek sebeit a szent atya gyógyítani törekszik, nagy mértékben hat az iskola, a tudományos irodalom és a napi sajtó.

XIII. Leó figyelme ezekre is kiterjed.

Kimondja, hogy az iskolák, melyekben ima nincs és a vallástan nem kötelező tantárgy, nem nevelhetnek törvénytisztelő polgárokat. Azért ő maga mindjárt pápasága kezdetén roppant áldozatokat hozott keresztény szellemű főiskolák alkotására és az óta soha meg nem szűnt buzdítani a katolikusokat, hogy minden erejük megfeszítésével és komoly önmegadóztatás árán is kath. elemi és középiskolákat, akadémiákat és egyetemeket teremtsenek.

A tudományok között pedig kettő van, melyek — a valláson kívül — vezér szerepre vannak hivatva. Ezek: a *bölcsészet* és a *történelem*. Ezekről függ majdnem minden. Ezek ronthatnak, teremthetnek világokat.

Az emberi természetben van, hogy cselekedeteinek vezéréül az ész fogadja el. Az észnek nevelője a bölcsészet. Ha pedig az isteni és emberi dolgokról gonosz tanokat hirdető bölcsészet vezeti az eszméket, ebből a társadalomra nagy veszedelmek származhatnak. Viszont ha az emberi ész egészséges, szilárd és biztos alapokon nyugszik, ebből a köz- és magán életre igen sok előny várható.

Tehát csak vissza Aquinoi Szent-Tamás bölcsészetéhez!¹⁾

A szent atya azt akarja, hogy az irányadó elmék megismerkedvén az anyagi tudósnak ez idő szerint egyedül egészséges bölcsészetével, a családot, a társadalmat és az

¹⁾ Lásd az „Aeterni patris“ encyclicát 1879. aug. 4.

államokat felforgató áramlatok pusztításainak megakadályozására hassanak.

Az egyház mindig ápolta a tudományokat. Ezen az uton halad XIII. Leó.

A bölcséleten kívül nagy súlyt tesz a helyes történelmi kutatásra és az igazság fényénél járó történelmi bölcseletre. Napnál világosabb tény gyanánt áll előttünk, hogy bizonyos elvetemült elmék az egyház befolyásának, csökkentése céljából annak tekintélyét támadják; s hogy némi sikerrel támadhassanak, rágalmaznak meghamisítván a történelmet. Pedig a hamisítatlan történelmi emlékek az egyházat és a pápaságot önkényt és nagyszerűen védelmezik.

A nehéz küzdelmek és fényes diadalok közt feltűnik az egyház isteni ereje.

Tehát csak őszinteséget és több világosságot!

Éppen abból a célból, hogy a vatikán óriási könyvtára és okmánytára a tudósokra nézve jobban megközelíthető legyen, a szentséges Atya czélszerűbben rendeztette¹⁾ és a tudósok előtt megnyitotta; mert az egyház mindig úgy járt mint nappal. Neki nincs, mit titkolnia.

Buzditja a tudósokat az elfogulatlan történelem művelésére. „Ha a történelmet az emberi szenvedélyek és a párt-szellem rabszolgájává teszik, nem lesz többé az élet mestere s az igazság világa, hanem a bűnök részese és a romlottság eszköze“....²⁾

....Noha a katolikus írók méltóságához nem illik azon fogásokat használni s olyan hitegetésekkel élni, minőknek használatától elleneink nem riadnak vissza; mégis mérközhetnek velük az írás érdekességével, csínjával, sőt felülmulhatják az igazság által, mely után a lélek természetszerűen vágyik, s melynek oly nagy az ereje, jelessége és szépsége, hogy midőn az értelemhez fordul, az elismerést önkénytelenül kierőszakolja. Az ohajtott siker elérésére pedig sokat tesz a komoly és mérsékelt írásmód, mely nem heveskedő,

¹⁾ Lásd 1878. szept. 9-iki rendeletét.

²⁾ Lásd De Luca, Pitra és Hergenröther bibornokokhoz írt levelét 1883. aug. 18. — 1884. május 15. 1885. jan. 14.

sem érdességével nem sérti az olvasót, sem a közjó mellőzésével párt-, vagy magán érdeknek nem szolgál.

A napi sajtó roppant hatalmát szintén méltányolja a szent Atya. Az már a mai kor levegője és elsőrangú tápláléka. De naponkint tapasztaljuk azt is, hogy a jelen rendet felforgatni akaró irányzat és különféle érdekek mennyire befolyásolják a hirlap-írók igazságérzetét. Szégyen bélyege korunknak, hogy a sajtó a hazugság léha szolgájává aljasult.

Azért rajta! Buzdítja XIII. Leó a sajtó munkásait, hogy a hirlapirodalom becsületét állítsák helyre. Vegyék védelmükbe a megtámadott vallást, az üldözött igazságot, a közszemérmet, a polgári becsületet és a társadalmi rendet. De inti, hogy bármennyire hevíti az igazság szeretete, soha se használják az ellenféllel szemben a hazugság becestelen fegyverét.

„Az emberiség szent érdekeinek és az egyház jogainak védelmezői ne harcias, hanem tapintatos, nyugodt írásmódot használjanak, s az ellent inkább az érvek erejével, mint a szenvedélyek lángjával igyekezzenek leverni.“

Ime, m. t. ünneplő közönség! szentséges Atyánk negyedszázados munkásságának vázlatos képe. E dicsőséges pályafutásnak csúcspontjait érinthetém csupán, s mégis becses figyelmüket a szokottnál jóval hosszabb ideig fárasztottam; de kiment engem az ünnep rendkívülisége, a tárgy gazdagsága és önöknek a világ-egyház feje iránti rajongó szeretete.

Nem is sejthetem önök ítéletét; de előadásom legnagyobb hibája az lehet, ha talán itt-ott a tárgyilagosság helyét alanyi lelkesedésem foglalja el; ha a tettekben és nyilatkozatokban lerajzolódó jellem méltóságteljes vonásai közé a magasztalás csillogó színeit vegyítettem. Mert lehet-e dicsérni azt, ki maga fogoly, s még is a világ legelső fejedelmei tisztelettel közelednek feléje; a ki gyermekeinek alamizsnájából él s fényben és hatalomban még is oly magasan áll, hogy ellenségei is meghajolnak tekintélye előtt.

Az erkölcsi fenség oly magas ideáljához épen úgy nem illenék a magasztalás tömjéne, mint a mekkora izlés-hiba volna értéktelen gyöngyöket aggatni a márványszoborra.

A mai nap nem lehet hizelgő rabszolgák ünnepe, hanem a szabadlelkek Te-Deuma és allelujája.

Lelkünkben két szózat törjön fel:

Hála, hogy a Gondviselés ily bölcs Atyát adott a keresztények nagy családjának; és hála, hogy mi is keresztények és katolikusok vagyunk!

Azonban hála-ünnepünk nyom nélkül tűnne el, ha csak az érzelmeinknél maradnánk. Az érzelem csak illat, mely el száll a virág kelyhéből.

Az a fődolog, hogy érzelmünk hassa át az akaratot; vegyen táplálékot abból a katolikus magyar önérzete; és az önérzet legyen alapja jellemünknek, forrása szavainknak s indító rugója és irányítója tetteinknek.

Ha a világon valakinek, úgy a magyarnak első sorban becsületbeli kötelessége kereszténynek és katolikusnak lenni. Mert a katolikus egyház virasztott a zürzavarból kibontakozó magyar állam gyermekkorának bölcsőjénél. Szent István koronája és a nemzeti czimerben tündöklő kettős kereszt a magyarnak Noé bárkája. Ha a magyar elég korán be nem lép az egyház hajójába, menthetetlenül elsüllyed a belső forrongások és külső ostromok özönvizében, mely a népvándorlás többi népeit elsodorta.

Ha magasabb rendű ok nem ösztönözne, legalább hazafiságból ragaszkodjunk a legbiztosabb nemzetfenntartó elemhez: a valláshoz. Katolikus önérzetét vigye be a nő gyengéd szerelme a vallásba, a férfi komolysága az élet mindennemű küzdelmeibe, a képviselő a törvényhozás termébe, a tanító és tanár az iskolába, a katona a kaszárnyába, a hivatalnok a dolgozó szobájába és a munkás a műhelybe, a gyárakba, a bányákba, a szántó földre.

Igaz, hogy a vallásos jellem megnyilatkozásaért, az igazságért és az egyház szabadságáért a mai viszonyok között sok támadást kell tűrni; de éppen ebben áll a keresztény jellem szépsége, mert *„cselekedni és sulyosan szevedni keresztényhez illő“*.

Csak ezen elhatározás mellett lehet őszinte a fohász *„Tartsd meg Isten Szent Atyánkat, Kristusnak helytartóját“*.

II.

Igazgatói jelentés

a csik-somlyói róm. kath. internátussal egybekapcsolt tanítóképzőről az 1901—1902. tanévben.

Az elmúlt 1901—1902. tanévvel tanítóképzőnk fennállásának 34-ik évét töltötte be. Az intézet miképen a multban, úgy a jelen tanévben is öntudatosan szem előtt tartatik Erdély egykori nagynevű püspökének: Dr. Haynald Lajosnak, tanítóképzőnk dicső alapítójának szándékát, melynek ereje alatt itt, hazánk legkeletibb oldalán kell az egyház és haza legféltettebb örökségét észben és szivben kultivált tanítósággal helyes irányban megtartani, vezetni és korszerűen kiképezni.

E nagyfontosságú küldetés tudatában él a csik-somlyói róm. kath. tanítóképző jelenleg is. Hitben tántorithatlan, jellemiben erkölcsileg jó, hazaszereteten utánczandó tanítokat ad nemcsak az erdélyi egyházmegyének, hanem a Királyhágón tul levő püspöki egyházmegyéknek is, hol intézetünk növendékei 30%-ban nyernek alkalmazást.

Intézetünk főtörekvését leginkább a mogern korszerű értelmi kiképzésre, a gyakorlatban értékesithető tudás megszerzésére, valamint a szivnemesítésre irányozta, mert e két elemből látja összeállani a tanító gyümölcscsőző paedagogiáját.

Hivatkozva az előző év értesítőjére folytatólagosan a következőkben teszem meg igazgatói jelentésemet:

I. Az intézet állapota.

1. A tanári személyzet és működése.

Tanítóképzőnk tanári személyzetében egy változás fordult elő; u. i. Augusztin Imre h. tanár helyébe Dományáncz Péter okleveles tanár neveztetett ki rendes tanári minőségben.

A személyzetet munkásságában sem hosszabb idei betegeskedés, sem szabadságolások személyes kötelmeinek teljesítésében nem zavarták. Órákra vonatkozó helyettesítésről azonban gondoskodni kellett, úgy hogy a helyettesítési napló szerint az indokolt helyettesítések ez évben összesen 40. tesznek ki.

2. Adatok a tanév történetéhez.

1901.

Augusztus 29-én tanári értekezletünk kijelölte a tanároknak tárgyait, határozatot hozott a beiratási idő, javítóvizsgák és a tanév megkezdésére vonatkozólag.

- Szeptember 1., 3. A tanítóképző és gyakorlóiskola növendékeinek beírása és javítóvizsgája.
4. A tanév ünnepélyes megnyitása Veni Sancte. Fegyelmi és rendtartási szabályok felolvasása. Az előadások megkezdése.
7. A növendékek gyónása.
8. Mária nevenapja. Az ifjúság közös áldozása.
- „ 30. Országos vásár. Szünnap.
- Október 1. A csiki róm. katolikus általános tanítóegyesület gyűlése. Szünet.
4. Királyunk Ő Felségének névnapja. A tanári kar az ifjúsággal együtt szentmisét hallgatott. Szünnap.
- „ 31. Ellenőrző tanári értekezlet.
- November 1. Mindenszentek ünnepe. Szünnap.
2. Halottak napja. Szünnap.
3. Engedélyezett szünnap.
4. Püspök uró méltósága névnapja. Szünnap.
5. Szent-Imre. Szünnap.
19. Erzsébet királynénk halálának emléknapja, mely napon az intézet tanári kara a növendékekkel együtt gyászmisét hallgatott, iskolai gyászünnepélyt rendezett 4 pontból álló programmal.
22. Szent Czecezillia, az intézet védőszentjének ünnepe. Szünnap.
23. Hangverseny a hangszerek beszerzése céljára a következő műsorral:
1. Erkel F. Hunyadi induló, előadja az intézet zenekara.

2. Arany J. „Walesi bárdok“. Szavalja: Simó Benedek.
3. Wagner. „Nászkar“ Lohengrin operájából. Előadja az énekkar.
4. Haydn J. „Serenade“ quartett. Előadják: Lacz Kálmán, Kalivoda Dezső, Albert József és Gábor Gyula.
5. „Italia“, duett Éneklük: Benedek Imre és Bereczki László. Harmoniumon kíséri: Beke András.
6. Gabányi. „Kakas ülön“, monolog. Előadja: Hallay Imre.
7. Schubert. „Serenade“. Előadja: a zenekar.
8. Yradier. „La-Paloma“. Előadja a zenekar.
9. Br. Eötvös J. „Vár és kunyhó“. Szavalja: Varga F.
10. Népdalok. Éneklük: az énekkar.
11. Tréfás jelenet. Előadják: Kalivoda Dezső és László Ambrus.
12. G. Braca. „La-Serenata“. Éneklük: Hallay Imre. Hegedűn: Gábor Gyula. Harmoniumon kíséri: Kászoni János.
13. Melodráma. Szavalja: Györbíró István. Kíséri a zenekar.
14. Induló. Játssza a zenekar.

November

24. Szent Czeccillia napjának műsorral való megünneplése :
 1. Ima, Wébertől. Előadja: az intézet énekkara.
 2. Ünnepi beszéd. Tartja: Koródi Mihály IV. éves növendék.
 3. „Hullámok felett“, keringő. Előadja: az ifjúsági zenekar.
 4. „Szent Czeccillia“. Irta: Kassay Lajos. Előadja: Györbíró István, IV. é. növ.

5. „Ave Maria Stella“. Előadja: az ifjusági énekkar.
 6. Részlet Vörösmarty „Csongor és Tünde“ című drámai költeményéből. Fejedelem: Bardócz Endre IV. éves. Csongor: Vitos Domokos I. év. Tudós: Földes Zoltán III. éves. Kal már: László Ambrus II. éves.
 7. „Az ifju vágya“, P. Timától. Előadja: az ifjusági énekkar.
 8. „A zene hatalma“. Felolvassa: Pap István IV. éves.
 9. Induló. Játssza az ifjusági zenekar.
- Deczember
7. Délután szünidő. Az ifjuság gyónása.
 8. Mária szeplőtelen fogantatása. Ünnepe. Áldozás.
 18. Tanári értekezlet. A növendékek I. időszaki osztályozása. A II. időszaki részletes tanterv megállapítása.
 23. Délelőtt 12 órakor az értesítők kiosztása. Szünidő jan. 3-áig.

1902.

- Január
6. Vizkereszt ünnepe. Szünnap.
 15. Rendkívüli tanári értekezlet az intézeti ösztöndíjakért folyamodó tanulók érdemszerű jelölése tárgyában.
 31. Országos vásár. Szünnap.
- Február
2. Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepe.
 8. Délelőtt 12 órakor a szünidő kiadatik
- Márczius
3. XIII. Leó pápaságának 25. évfordulója alkalmából jub. iskolai ünnepély a következő sorrenddel:
 1. Délelőtt 9 órakor isteni tisztelet a helyb. Szent Ferencz-rendiek templomában.

A szent-mise alatt az intézet ének- és zenekara előadja: Dománffy G. zenés miséjét.

2. 10 órakor iskolai ünnepély a gyak. iskola termében a következő műsorral:

1. Ünnepinyitány Dománffytól, előadja: az ifjúság zenekara.

2. Beszédet tart: Kassai L., tanár.

3. Pápai himnus. Előadja: az ifjúság énekkara.

4. „Szentek unokáihoz“. Mindszenti G.-től. Szavalja: Simó B., IV. éves növendék.

5. „Ave Maria“ ének kettős hármonium és hegedű kísérettel. Előadják: Benedek J., Albert J., Kászoni J. IV-ed, Lacz K. és László Ambrus II. éves növendékek.

6. Alkalmi felolvasás, a pályanyertes műből.

7. „A mennyei vágy“, zenéje Patrubán Hermintől, szövege Sujánszky Antaltól, énekli Adorján J., III. é. növ. kísérik hegedűn és hármoniumon Kalivoda D. és Ábrahám J. III. é. n.

8. „Jézus nevenapján“, Kuthentől. Szavalja: Varga F., III. é. növ.

9. „Salve Regina“ férfikar Engeszer Mátyástól. Énekli: az ifj. énekkara.

10. Ünnepi induló, Dománffytól. Előadja: az ifj. zenekar.

Márczius 19. Igazgatói szünnap.

20—23. Szentgyakorlatok Kalocsai Alán vezetése alatt.

Márczius 23-tól Április 3. Husvétii szünidő.

Április 9. A méhészeti szaktanár előadást tart.

Április	11.	Intézeti ünnepély a 48-iki törvények szentesítésének emlékére.
Május	2—3.	A IV. éves magántanulók írásbeli vizsgája.
"	5—6.	A IV. éves rendes és magántanulók osztályvizsgája.
"	20—23.	A tanképesítők írásbelije.
Junius 14. 16. 17.		Szóbeli tanképesítő.
	18—19.	Magántanulók írásbelije.
	19—23.	Osztályvizsgák.
	24.	A gyakorlóiskola vizsgája, évváró értekezet.
	29.	Te Deum s az év ünnepélyes bezárása, bizonyítványok kiosztása.

3. Vallási és erkölcsi élet, internátus és fegyelem.

Az intézeti előljáróság a leggondosabban ápolja a növendékek vallási érzületét; az ifjuság a rendes négyszeri gyónáson és áldozáson kívül nyárban is 2-szer, sőt többször járul a szentségekhez, részt vesz a 9 keddi bucsun, kereszttjáró és buzaszentelő ájtatosságokon, pünkösdi és Szent Antal bucsukon, az évi szentgyakorlatokon és minden ünnepi és vasárnapi nagy misén. Minden vasárnap és ünnepen meghallgatja nagy mise előtt a hittanár exhortációit. A rózsafüzér társulat intézetünkben 1898. február 2-től áll fenn. Vezetője a hittanár. Van 7 rózsza s minden rózsza élén egy ifju, mint előmozdító. Sorsolás minden hó 1-ső vasárnapján tartatik. A vallásosság ápolására és erősítésére nagyon jótékony befolyással van s az ifjuság lelkiismeretesen teljesíti ebbeli kötelmeit.

A tanítóképző-intézetben lévő internátus berendezése, napirendje és szabályai ugyanazok, mint az 1897—98-ik év értesítőjében foglaltatnak.

25 növendék volt az internátusban elszállásolva, mely szám betegségek és kimaradások folytán változott. A fegyelem kifogástalan volt, egy növendék cons. abeundi-val eltávolítottatott.

2 növendék az asztal körül teljesített szolgálataért ingyenes ellátásban részesült. A főzetés a megelőző évekhez hasonlóan váltakozó rendszer szerint történt.

A többi növendék magánházaknál volt elhelyezve, hol az internátus szabályait ductoraik felügyelete alatt kötelesek voltak betartani, minden szállást a felügyelő tanár gyakran meglátogatott. Nehány növendék a szülői háztól járt intézetünkbe.

A növendékek egészségi állapota kisebbfoku meghűlésektől és 4 növendék hosszabb ideig való betegeskedésétől eltekintve egész tanéven át kielégítő volt. Mely körülményt nagy mértékben dr. Kolonics Dénes, intézeti orvos szorgalmas látogatásainak köszönhet az intézeti előljáróság. Az internátus fűtésére és világítására 2233—1901. jul. 20. sz. a. az erdélyi püspök ur 350 koronát utalt ki az int. segélyezésére.

4. Segélyezés, ösztöndíjak, költségvetés.

Az erdélyi Püspök ur, ő méltósága a következő mértékben segélyezte a tanári személyzetnek még szabályozatlan fizetését: P. Kóródi Berárd, hittanárnak 120 korona. Kassai Lajos tanárnak 99 kor. 92 fillér. Száva József, tanárjelöltnek 266 korona 62 fillér.

Tíz növendék ösztöndíjképen és pedig: Lukács Lőrincz II., Lukács József III., Varga Ferencz III., Benedek István III., Sárosy Gergely III., Fábíán Gergely IV., Györbíró István IV., Oláh Gyula IV., Kászoni János IV. és Koródy Mihály IV. évesek egyenkint 80—80 koronát élveztek, összesen 800 kor.

Négy növendék: Bereczky László II., Albert József IV., Papp István IV., Veress József IV. egyenkint 120—120 kor. összesen 480 kor.

Segélyben részesültek még: Krasznai József I. 60 kor., Luka Jenő I. 60 kor., Bakay Alajos I. 40 kor., Hertelendi Kálmán I. 25 kor., Schenk Frigyes I. 20 korona, Benedek Imre IV. 15 korona, Ábrahám János III. 15 korona, Medve András III. 15 korona.

Az internátus részére kiutalt pöspöki segély 350 kor.

Pöspök ur ő méltósága ezek szerint összesen volt kegyes kiutalni az említett czimeken 2366 kor. 54 fill.

Csikvármegye 600 koronával járul intézetünk felsegítéséhez, mely tanári pótlékokra fordittatik.

Személyi és dologi kiadások	K.	f.	Az alapok, honnan fedeztetnek							
			Tan. alap	Isk. pénz alap	Fogorassi alap	Tandij tanulóktól	Vallás alap	Püsp. sajátjából	Simon éselesei alap	Csikm. évi segélye
Összesen	14156	14	3200	2544.60	2480	1065	1900	2366.54	1224.48	600

5. Az intézeti kert, gazdasági oktatás, méhészet.

Az intézet $1\frac{1}{2}$ hold területű gazdasági kertjében foglalkoztak a növendékek a mezei gazdasági növények termelése, konyhakertészet, gyümölcsfa-nevelés, méhészet körül Lakatos Izra tanár vezetése alatt.

A különböző osztályok növendékei egy-egy csoportba osztva alkalmas időben a délutáni előadások befejeztével munkálkodtak. Részüik volt az ásás, kapálás, ültetés, veteményezés, gyümölcsfák tisztogatása, ültetése és nemesítésében. A fanemesítést különösen a IV-ed évesek gyakorolták és pedig kielégítő eredménnyel, mert az oltások jobbára mind megfogantak. A nemesítés módjai közül a párosítás, lapozás, héj és hasitékba oltást gyakorolták.

A tavaszi hónapokban a növendékek a szép iránti érzék nemesítése céljából egy szép virágos táblát alkottak, hová a virágok ápolása végett, különösen, a IV-ed évesek nagy szorgalommal eljártak gyomlálni, öntözgetni.

Az intézeti kert egyszersmint botanikus kert is.

Méhészetünk virágzó állapotban van. Jelen tanév alatt épült fel az új méhes a gazdasági kert déli részében mintegy 300 korona költséggel. Van egy szalma kaptár, 10 Dzierzon-rendszerű kaptár, 5 darab Bodor-féle burkolt kaptár; összesen 16. Van 13 kiváló méhes család és teljes modern felszerelés. Évenként 2-szer tart előadást a kerületi méh. szaktanár, megvilágítván a méhészet legpraktikusabb szakkérdéseit az év közben tanultak kiegészítéseképen.

6. Oktatás. Végzet tananyag.

Tanítóképzőnk tanulmányi életét illetőleg szigoruan ragaszkodtunk az állami tanítóképzők tantervéhez. Főtörekvésünk volt az egyes tárgyakból a tanterv kereteit szem

előtt tartva szerves tudományegységet nyújtani növendékeinknek, hogy a részletek a nagy egészbe beillesztődve, a tudás és ennek methodikai haszna, gyakorlati értékesítése kövesse tanítványainkat az életbe.

Az előadott tananyagot, az órarendet a tanulmányi előmenetelt és a használatban lévő tankönyvek jegyzékét a következőkben adjuk.

1. Hittan.

I. oszt. 3 óra, a többi osztályokban 2—2 óra.

I. osztály. Kathekizmus. Az ember célja és vége. A hitről és fogalmáról. A hit tárgya. Kinyilatkoztatás. A forrásai: szentírás és hagyomány. A hit szükséges volta, tulajdonságai és megvallása. Első hitágozat. Az Istenről és tulajdonságairól. Isten lényegisége és tökéletességei. Isten megismerésének forrásai. Isten egysége. A Szentháromságról Világkormányzat. Gondviselés. Az angyalokról, ezek természete, állapota és viszonya az emberekhez. Az első ember és bukása. Az ember teremtése, természete és eredeti állapota. Az eredeti bűn annak forrása és terjedéke. Mária szeplőtelen fogantatása. Az eredeti bűn következményei, Isten intézkedése az emberek üdvére a Megváltó eljöveteleig. A II—XII. hitágozat részletezve.

Biblia. Ó-szövetség. A világteremtésétől fogva Ábrahámig. Ábrahám, Izsák és Jákób pátriárk. József és Mózes. A birák. A királyok és a próféták. Az assyriai és babyloni fogság. Izrael népének kiszabadulása a fogságból és további állapota az ígért Megváltóig.

II. osztály. Kathekizmus. A parancsokról. Az Isten, felebarát és az ellenség iránti szeretetről. Az irgalmasság cselekedetei. Isten tiz és az anyaszentegyház öt parancsa részletezve. A bűnről általában. Az erényről és a keresztény tökéletességről.

Biblia. Új-szövetség. Közelebbi előkészületek a Megváltó eljövetelehez. Jézus nyilvános életének első, második és harmadik esztendeje. Jézus kinszenvedése előtti vőgnapok. Jézus kinszenvedése, halála és megdicsőítése. Az apostolok cselekedetei. A szentföld leírása.

III. osztály. Kathekizmus. A malasztrol általában s mint ennek megszerzési és megőrzési eszközei: a szentségek és imádság.

Szertartástan. A szertartások fogalma, eredete, célja és felosztása. A szertartást végző személyek: különös tekintettel a kántor teendőire. A szent cselekmények. A szent mise részei csoportosítva, a főrészek közül külön tárgyalva a kántor teendőit olvasó, énekes és ünnepes miséknél. A szent miséhez szükséges készletek. A templomi ruha, a színek jelentősége, használati ideje, a ruhák gondozása, az ostyasütés módja. — A litániák szertartása, antiphonák időszerinti meghatározása. A szentségek és az azok kiszolgáltatása körüli kántori teendők. A szentelmények s az ezek végzésénél használandó ruhák és eszközök ismeretése s a segédkező teendők. A három sarkalatos ünnep: Karácsony, Husvét és Pünkösöd. A szenthelyek: a templom és temető.

IV. osztály. Hitelemzéstán. A hitelemzéstán és felosztása. A hitelemzés kezelője. A tanerők szakavatottsága. A tanító munkaköre a hitelemzésnél. A hitelemzés alanya. Gyermekismeret. A gyermek vallásoktatásának főcélja. Az értelem meggyőzésének feltételei. A bizonyítékok forrásai és nemei. Az emlékezet és szívművelésének jelentősége. A vallásos és erkölcsi érzelmek gondozása. Az akarat megindítására vonatkozó okok és ezek alkalmazása. A hitelemzés anyaga és kezelése. A bibliai történetek, a kathekizmus, a szertartások és az egyháztörténet tanításának módszere. A hitélet gyakorlásának jelentősége és gondozása. Módszertanilag kidolgozott hitelemzések ismertetése.

Egyháztörténelem. Fogalma, célja, haszna, felosztása. A szentlélek eljövételétől Nagy Konstantin megtéréseig. Második korszak: N. Konstantin intézkedései. Julián. A remete és zárdaélet. Az egyház befolyása a vad népekre. A világi és egyházi hatalom közreműködése. A görög szakadás, mohamedanizmus. A keresztes hadjáratok, azok eredményei és a lovagrendek. Az újabb eretnkségek, schizma,

istenbéke és az invesztitúra harc. Harmadik korszak: Luther és a reformáció. A tévely terjedése hazánkban. A missiók és áldásai. A 16—17-ik század szentjei. A francia forradalom, Napololeon, VII. Pius, a hitetlenség Közép-Európában, IX-ik Pius. Az ó-katholikusok, szabad-kömvészek és internáczionálisták.

2. Neveléstudomány.

a) *Test- és egészségtan.* Az I. osztályban heti 2 óra. Az emberi test alkotó elemei, sejtképződés és szövetek, az emberi élet. A bőr testtani és egészségtani ismertetése; a mozgás és helyváltoztatás. A táplálkozás és szervei. A vér és vérkeringés. A lélegzés szervei és egészségtana. A kiválasztás, érzékek, beszédsszervek, életkorok. Fertőző betegségek.

b) *Lélektan.* A II. osztályban heti 3 óra. Az emberi lélek fogalma, működése. A megismerés alakjai: érzés, észrevezés, szemlélés, figyelem, képzetalkotás, emlékezés, képzelődés. Gondolkodástan. Az értelem működése: a fogalom alkotás, ítélet, következtetés törvényeinek megismerésében. Az ész és eszmék. Az érzelmek tana. Egyéni, társadalmi és vallási érzelmek. Az ösztön és akarat. Az ismerő, érző és akaró tehetségek fejlesztéstana részletesen.

c) *Neveléstan.* A III. osztályban heti 2 óra. Az ember rendeltetése, a nevelés fogalma, célja, eszközei általában. A nevelés egyes eszközei különösen. A testi ápolás célja és eszközei általános szempontból, ugyanez iskolai szempontból. Fegyelmezés fogalma és eszközei. A szoktatás általában és különösen. A jutalmazás és büntetés nevei. A példa az iskolai fegyelem ágai, közreható közegek. A nevelés főelve és a nevelés elvei általában. Az ember természetéből, rendeltetéséből folyó és a nevelő eljárására vonatkozó elvek.

d) *Nevelés és oktatás történelem, szervezettan.* A IV. osztályban heti 2 óra. Görög, római nevelés. Zsidó és keresztény nevelés. A középkor nevelése. Reformáció kora. A különböző neveléstani irányok küzdelme. A nevelés új kora. Magyar tanügy Szent Istvántól napjainkig. Iskolaügy

és az állam, a nevelésügy és bölcsélet, a magyar népoktatás részletesen. A népoktatás alaptörvényei, rendeletek és utasítások a népiskolai hatóságok részletesen. A tanítók nyugdíjazása. A népiskolai tanév kihirdetése, a tanulók felvétele. Mulasztások büntetések, statisztikai adatok. Az iskolaszékek szervezése, tagjai és teendői. A tanítók illetményei, 30 filléres járulékokról, beiratasi díj, tandíj, ötödéves körpótlék, hivatalos iskolai ügyvitel, bélyeges és bélyegtelen bizonyítványok.

e) *Módszertan*. II. osztály heti 2 órában. A) a beszéd- és értelemgyakorlatok tanításának részletes módszere; b) az írva-olvasás; c) a számtan és az anyanyelv tanításának módszere kapcsolatosan az írásbeli dolgozatok mikénti kezelésével. A tanítás általános szabályai rövid kivonatban. A növendékek felváltva hospitáltak a gyakorló-iskolában.

III. osztály heti 1 órában. A földrajz, történelem, a természettudományok, a művészeti tárgyak, valamint a kézügyesség, a testgyakorlás és a kertészeti gyakorlatok módszere. A tanítás szabályainak részletes tárgyalása. A növendékek a gyakorló iskolában hospitáltak és gyak. tanításokat is tartottak.

3. Gyakorlati kiképzés.

A II. éves növendékek, mint olyanok, a kik már némi módszertani ismeretekkel birnak, naponkint felváltva hospitálnak a gyakorló-iskolában. A gyakorló-iskolai tanító folytonos jelenlétében fogadják és elbocsátják a növendékeket. A feladványokat átnézik és azokra észrevételeiket megteszik. Leírják a heti lecke-tervet.

A gyakorló-iskolában végzett tanításokról jegyzetet vezetnek, azt tisztázva, csinosan kidolgozva átadják a gyakorló-iskola tanítójának, az észrevételek megtétele céljából. Szünet alatt behatolni törekszenek a gyermek kedélyvilágába, vezetik és részt vesznek a játékokban s tapasztalataikat közlik a gyakorló tanítóval.

A III. éves növendékek szintén hospitálnak. Éber figyelemmel tartoznak kísérni a gyakorló-iskolában történeteket s azokról kimerítő jegyzeteket vezetnek. Jegyzeteiket beadják a gyakorló-iskola tanítójának felülvizsgálatra.

A magánfoglalkozások pontos végzését ellenőrzik, s az átvizsgálásnál segítségére vannak a II. éves növendékeknek.

Figyelemmel kísérik az iskolai naplók és nyomtatványok vezetését. A tanórarendet leírják, mindennel és mindenkép törekednek behatolni az iskola beléletébe s ott magukat, mint leendő tanítók otthoniassá tenni.

Ezen osztály növendékei heti 1 órában gyakorlati tanítást tartanak sorrendben. Tanítottak: a beszéd-értelemgyakorlat, írva-olvasás, számtan és földrajzból.

Volt összesen 28 tanítás 28 órában.

A tanítandó növendék a tanításra kijelölt nap előtt 8 nappal kikapja tárgyát és azt 3 nap alatt a módszeres kívánalmaknak megfelelően elkészítve beadja a gyakorló iskolai tanítónak, a ki azt mind nyelvtani, mind pedig módszeresség szempontjából felülbírálja, észrevételeit megteszi, s a szükséges utasítással ellátva visszaadja a növendéknek. Majd a módszertan tanárától kér utasításokat a növendék.

A gyakorlati tanítást tartó növendék osztálytársai előtt 10 perccel megjelenik a gyakorló-iskolában, a magánfoglalkozások kiadására előkészül, a gyakorló-iskolai növendékeket mihelyt a szünet vége jeleztetett bevezeti a tanterembe; a hol már az osztálytársai is megjelentek, a módszertan tanára vezetése alatt. A tanítást tartó növendék átveszi az iskola vezetését.

A magánfoglalkozásokat kiadja, a magánfoglalkozást végző osztályokat folytonosan ellenőrzi tanítása közben is. Osztálytársai helyeiken jegyeznek bírálati füzeteikbe a következő bírálati szempontok szerint:

A fellépő növendék:

1. Állása
2. Hangulata
3. Hangja:
4. Kiejtése:
5. Nyelvezete
6. Fegyelmzése.

Tárgyának kezelése

1. Meg volt-e az előkészítés?

2. Helyes volt-e az új anyagra az átmenet?

3. Meg volt-e az új anyag kellő tárgyalása, a kívánt módszer alkalmazásával történt-e?

4. Fordított-e kellő időt a részletesen kihozott tantételek begyakorlására és helyes összefoglalására?

5. Felölelte-e a tanítás anyagának minden szükséges részét?

6. A lényeges részeket a kevésbé lényegesektől megtudta-e különböztetni, ez utóbbiakra nem fordított-e igen sok időt az előbbiekről rovására?

7. A tanításból nem hiányzott-e a logikai egymásutánis az anyag elrendezése könnyen áttekinthető volt-e?

8. Helyesen volt-e kijelölve a tanítás célja?

9. Az új anyag átadásánál volt-e tekintettel a tanítást végző növendék a gyermekeknek a tárgyból szerzett biztos ismeret alapjára, vagy nem épített-e sokat ez ismeret alapra?

10. Meg volt-e a kívánt szemléltetés, helyesen és kellő időben használta-e a taneszközöket?

11. Nem beszélt-e igen sokat, vagy nem volt-e fukar beszédjében?

12. Jól használta-e a kérdő és önkifejtő tanalakat, s annak előnyeit?

13. Volt-e kellő rendszer a tananyag feldolgozásában?

14. Helyesek voltak-e kérdései, a kisegítő kérdéseket tudta-e alkalmazni?

15. Nem mellőzte-e a gyengébb tanulókat, a kérdéseket általánosságban adta-e fel?

16. A gyermek feleletét nem ismételte-e?

17. Az érzelmek felkeltésére és a szív nemesítésére törekedett-e?

18. Figyelt-e a mellék osztályokra, helyes volt-e a fegyelmelés?

19. Megtanulta-e a tanítást, minő volt az eredmény?

20. Közben-közben volt-e erkölcsi tanulság?

21. Nem ment-e túl a rendelkezésére álló időn, azaz betudta-e osztani az időt?

A heti gyakorlati tanítások voltak kedden délelőtt 9-től 10 óráig és pénteken 8–9-ig volt a tanítás bírálata. A tani-

tásokat a növendékek felváltva négyenkint bíralták és azok bírálata után a tanító növendék védte magát, azután a módszer tanára és végül a gyakorló iskolai tanító, mint bíráló elnök mondta el véleményét.

Minden bírálatról a növendékek felváltva jegyzőkönyvet vezettek.

A negyed éves növendékek nemcsak hetenkint 1 órában, de október hó 1-től május 1-ig 1—1 hétig tanítottak, úgy a hetes, mint az 1 órai tanításnál minden tárgyból tanítottak. Az 1 órára kiadott tananyagot írásban adták be, s annyi időre kellett azt kidolgozni, mint a III. éveseknek, t. i. kapták az anyagot a tanítás előtt 8 nappal, beadták 3 nap múlva, a felülbírálat még az nap megejtetett és a tanítási dolgozat visszaadatott a növendéknek, hogy abból kellőképp elkészülhessen.

A heti 1 órai tanítás tartatott minden hétfőn délelőtt 9—10-ig és bíráltatott kedden 11—12-ig.

A bírálatok ugyanazon szempontok szerint történtek, mint a III. éves növendékeknél.

A hetes tanításokra maguk irták elé a heti tananyag mennyiségét, mindenben ők intézkedtek a gyakorló-iskolai tanító folytonos utasítása és vezetése mellett.

A gyakorló iskolai tanító mind a III., mind pedig a IV. éves növendékeknek időnkint minta tanításokat tartott.

4. Magyar nyelv.

Minden osztályban heti 2—2 óra.

I. osztály. Végzett tananyag: a) a hangok és felosztásuk. A hangok írása. A szavak változásai. Az ige. A névszók. A főnév. A melléknév. A számnév. A névmás. A névelő. A határozó szó. A kötőszó. Az indulatszó. Rokonerelmű szavak.

b) *Mondattanból:* Az egyszerű mondat és fajtái. A mondat részek. A pusztá alany és pusztá állítmány. A kiegészítő. A tárgy. A határozó és a jelző. A szórend. Az összetett mondat. A mellérendelt és alárendelt mondatok. A körmondat.

Prózai olvasmányok: Mária Terézia és az ifju Vukaszovich. Széchenyi István gróf ifju korában. Utazás gályán.

Rodostó vidéke. Rodostó városa. Házirend Rákóczy rodostói lakában. A bujdosók életmódja. Rodostó lakosai. Török vendégség. A pogányok Noéja. A görögök másvilága. A trójai háború. A csodaszarvas és a hölgyrablás. A hadisten kardja. Aquileja megvívása. Étele és Leó pápa. A fehér ló regéje. A korona és a kard. Szent László. Az utolsó Árpád.

Költői olvasmányok: A megfagyott gyermek, (Eötvös). Éji látogatás, (Gyulai P.) Az én hazám, (Mindszenti G.) A magyarok Mózese, (Garay). Az apostol, (Garay). Szózat, (Vörösmarty).

II. osztály. Az Irálytanból: Az egyszerű és szép irály sajátságai. A hangsúlyos és időmértékes verselés elemei. Az írásművek szerkesztésének törvényei. A leíró és elbeszélő, az elmélkedő és meggyőző előadás főbb formái. A polgári ügyiratok ismertetése.

Prózai olvasmányok: Az erdő egyik bohócza. A fehér gólya. Utilevek. (Pető). Vörösmarty tanuló korában. A hízlgő. Vonások a régi magyarok erkölseiből. Mohács. (Kölceseitol). Egyházi beszéd. (Pázmány Pétertol).

Költői olvasmányok: Fohászkdás, (Berzsenyi). Honfidal, (Petőfi). Kisgyermek halálára, (Vörösmarty). Bucsú, (B. Eötvös). Szondy két apródja, (Arany). V. László, (Arany). Pókainé, (Gyulai).

III. osztály. Végzett tananyag: A költészet és a művészetek. A költészettan és a széptan. A tartalmi szépség elemei és ezeknek vegyületei. A rut. A tárgyalás szépségének elemei. A költés anyaga. A költői nyelv. A nemzeti versformák. Az idegen verselés. A költői előadás formái. A dal, óda és elégia. A tanköltemény, gnóma, szatira, paródia és epigramm. A festői költemény, életkép, idill. A monda, rege, legenda. Az éposz. A regény. Novella. Költői elbeszélés. Oktató elbeszélés. Allegoria. Balada és románcz. A dráma fogalma és kellékei. A tragédia. A komédia. A közép-faju színmű. A népszínmű. A drámai költemény és a zenésített dráma.

Olvasmányok: A gólyához, (Tompá). A magyarokhoz, Zsoltárok, Mohács, (Kisfaludy Károly). Zrínyi éneke, (Kölcsy). Levél egy elutazott barátom után, (Tompá). A szegény

asszony könyve, (Vörösmarty). Családikör, (Arany). Szép Ilonka, (Vörösmarty). A gyermek és a szívárvány, (Arany). A Walesi bárdok, (Arany). Katona „Bánkbán“-ja és Madách Imre „Ember tragédiája“ szemelvényekben.

IV. osztály. Végzett tananyag: Irodalom-történet tüzetes ismertetése. Alkalmas olvasmányok alapján irodalmunk kiváló nevezetességeinek beható feldolgozása.

Írásbeli dolgozatok.

I. évfolyam. 1. Miért vagyok itt? 2. Az ima. 3. A természet képe novemberben. 4. A szülők iránti szeretet. 5. A jó lelkiismeret a legjobb barát. 6. A községek felvirágzásának feltételei. 7. Örömeink és fájdalmaink okai. 8. Minő tényezők teszik a tanulást könnyűvé és kellemessé? 9. Mária és május hónapja. 10. Csik-Somlyó és környéke pünkösdkor.

II. évfolyam. 1. Az anya intelmei bucsuzó fiához. 2. Béke idején miben nyilvánulhat a hazaszeretet? 3. Mi jut eszembe s mit érzek, ha a kereszten függő Jézusra nézek? 4. A szent karácsony jelentősége. 5. A világhi. (Jellemkép.) 6. A januári dolgozatok kieserélt bíráta. 7. Arany J.-nak „Rachel siralma“ című költeménye. (Műmagyarázat.) 8. A tanító beszéde a tanév első óráján. 9. Gyászbeszéd egy tanító sirjánál. 10. A Jézus nevében! (Buzdítás adakozásra.)

III. évfolyam. 1. Mikor szép a tanuló ifju élete? 2. Melyek azon javak, a melyek felett a sorsnak nincs semmi hatalma? 3. Igaz-e Petőfinek e mondása: Isten csodája, hogy még áll hazánk? 4. Eötvös „Búcsu“ című költeményének verstani és iránytani elemzése. 5. Mit és hogyan olvassunk? 6. Hazafias elegiáink ismertetése. 7. A „katholikus magyar“ névnek minő érzés-, gondolkodás- és cselekvés-mód felel meg? 8. Az éposz és a regény összehasonlítása. 9. Egy szabadon választott dráma tartalma és főbb jellemei. 10. A virágok a természetben, a művészetekben és a vallásos kegyelet szolgálatában.

IV. évfolyam. 1. Visszaemlékezés költészettani tanulmányaimra. 2. Tisztelet a szabadság vértanuinak! 3. Nemzeti életet nemzeti nyelv nélkül gondolni is lehetetlen. 4. A nevelés és oktatás sikerének feltételei. 5. A nemzeti irodalom a politikai történelemhez való viszonyában. 6. Kazinczy

és Kölcey munkásságának összehasonlító méltatása. 7. A cenzura és a szabad sajtó. 8. Minő tettekben mutatkozik leginkább az emberi szív nemessége? 9. A kath. vallásos irodalom főbb képviselői.

5. Német nyelv.

Minden osztályban heti 2—2 óra.

Első osztály. A szótannak főbb vonásaiban való tárgyalása mellett egyszerűbb mondatok fordítása németből magyarra.

Második osztály. Az első osztály tananyagának teljes kibővítésével egyes olvasmányok fordítása és tárgyalása.

Harmadik osztály. Beszélgetési gyakorlatok és nagyobb olvasmányok, költemények tárgyalása.

Negyedik osztály. Költemények és nagyobb olvasmányok tárgyalása.

Minden osztályban havonként 1—1 írásbeli dolgozat, részint németből magyarra, részint magyarból németre.

6. Számtan.

Az első osztályban. Törtszámolás. A közönséges törtek tulajdonsága, öregbitése és kissebbitése; a négy alapművelet közönséges, majd tizedes törtekkel. A törtek átválttatása. Viszonyok, arányok, ezek törvénye. A következők különféle esetei; egyszerű és összetett hármasszabály megfejtésének módjai. Olaszgyakorlat, láncszabály, társaságsszabály, vegyítésszabály, kamattőke, százalék, időszámítások. Három hetenként egy iskolai dolgozat. Heti órák száma 2.

A második osztályban. Ellentett mennyiségekről. Négy művelet ellentett mennyiségekkel. Algebrából: Négy művelet egy és több tagu algebrai képletekkel. Az egyenlet fogalma. Egy és két ismeretlenű egyenletek feloldása. Három hetenként egy iskolai dolgozat.

A harmadik osztályban. Több ismeretlenű egyenletek feloldása. Másodhatványozás. Másod gyökfejtés. Harmad hatványozás. Harmad gyökfejtés határozott és határozatlan számokkal. Kamatos-kamat, megfelelő gyakorlati példákkal. Három hetenként egy iskolai dolgozat.

A negyedik osztályban. Az összes számtani tananyag ismétlése és népiskolai feldolgozása.

Mértan a második osztályban. Testek kiterjedése. Egyenes és görbe vonalak. Lapos és görbe területek. Szögek. Szögek mérése. Ellentett, váltó és ugyanazon oldalon levő szögek. Háromszögek, négyszögek és sok szögek alakítása. Egyenes vonalú idomok felmérése.

A harmadik osztályban. Pythagoras tantétele. Ezen tételen alapuló gyakorlati feladatok megoldása. Egyenes uton meg nem mérhető vonalak meghatározása. Egyenes vonalú lapok mérése. Magasság-mérés árnyék segítségével. Magasságmérés az irányzó segítségével. Három hetenként egy iskolai dolgozat.

A negyedik osztályban. A sikokról, a szabályos mértani testek ismertetése, hálózatuknak szerkesztése, felszínök és köbtartalmuknak kiszámítása, különös tekintettel a gyakorlati élet szükségleteire. Az elemi isk. mértani tananyag kezelése.

7. Földrajz.

Az I–II. osztályban heti 2–2 óra.

Az első osztályban a tanulók megismerik az Alföldet és pedig természeti, népességi, gazdasági és politikai szempontból egyaránt. Minden leczkét a tanulók meg is rajzolnak, a részleteket a falitáblán emlékezetből is kell lerajzolniok. Ugyanigy megismerkednek az észak-nyugati, észak-keleti, délkeleti Kárpátok vidékével, a Dunántullal, Szlavóniával. Ezután szóval és rajzban összefoglalják e vidékek természeti, kulturális és politikai viszonyait, mely után Magyarország általános összefoglalása következik.

Ausztria tartományai és Európa többi országainak ismertetése után ismét összefoglalják a tanult tananyagot.

A második osztályban Ázsia, Afrika, Amerika és Ausztrália országainak ismertetése a következő szempontok szerint: határ, vízszintes tagoltság, függőleges tagoltság, éghajlat, termények, lakosság szellemi műveltség. A tannal kapcsolatban térképvázlatok készítése.

A csillagászati földrajzból: Világtájak, délkörök. A föld alakja, méretei (fokmérés), forgása. A nap. Évszakok. A föld

keringése. A naprendszer. A bolygók. Hulló- és álló csillagok. A hold. Hold- és napfogyatkozások.

A természettani földrajzból: Szárazföld és víz megoszlása. A tengerek osztályozása, mélysége, vize. A tenger mozgásai; hullámozás, áramlatok ár-ápoly. A légkör. Légáramlatok (passát szelek, évszaki, változó szelek stb.). Csapadékok.

Tanítások a népiskolai földrajz anyagából.

8. Történelem.

A III–IV. osztályban heti 3–3 óra.

II. osztály. Világtörténet. A világtörténet fogalma és felosztása. Az egyiptomi, phöníciai, babiloni és assyriai, mész és perzsa, görög és római népek államainak földrajzi és történeti ismertetése és társadalmi műveltsége az ó-korból. A nyugat-római birodalom bukása után alakult európai államok földrajzi és történeti ismertetése és társadalmi műveltsége a középkorból. A felfedezések, hitújítás, Német-, Francia-, Angol-, Magyar-, Porosz-, Orosz-, Svéd- és Lengyelország földrajzi és történelmi ismertetése, az új világ-rész szabadságharcza az új-korból és ezen kor társadalmi műveltsége. A francia forradalom, keleti kérdés, 1830. és 1848-iki forradalmak története, ismertetése és következményei a legújabb korból; ezen kornak társadalmi műveltsége.

IV. osztály. Magyarország története. A magyarok ősi története, vándorlás, honalkotás, vezérek kora, Árpád-ház, Anjouház és örökösei, vegyes és habsburgi királyaink uralkodása alatt.

Alkotmánytan. A IV. osztályban heti 1 óra. A magyar alkotmány története. A magyar alkotmány mai rendszere. A királyi hatalom alkotmányos gyakorlásának kellékei. A király méltósága és jogai. Az országgyűlés két háza. A választás. Az országgyűlés. A végrehajtó hatalom feladata és gyakorlása. A minisztérium és annak szervezete. Közös-ügyek s közös kormány. Delegáció. Törvényhatósági önkormányzat. Községi önkormányzat. Közteherviselés. Adó. Vallás és közoktatásügyi minisztérium. A népoktatásügy szervezete. Igazságszolgáltatás. Honpolgári közjogok. Magánjog.

9. Természettudományi tárgyak.

Minden osztályban heti 2 óra.

I. osztály. Állattan. Emlősök ; házi, mezei, erdei, külföldi emlősök. Majmok. Házi, mezei, erdei és vízi madarak. Hüllők, kételtűek. Halak. Rovarok, hártaszárnyuak. Pók-félék. Soklábuak. Rákok. Puhatestűek. Férgek. Tüskebőrűek. Meduzák, polypok, szivacsok. Vég-lények.

II. osztály. Növénytan. Konyhakerti növények. Lombos és tülevelű fák. Edényes virágtalanok. Mohók. Mér-ges és gyógynövények. Mezei, gazdasági és ipari növények. A növények külső és belső szerkezete, élete, földrajzi elterjedése. Linné rendszere. Természetes rendszer. Kirándulások a szabadban előforduló példányok tanulmányozása végett.

III. osztály. Ásványtan. Elemek, sós és szerves vegyek. Szappan, lőpor, üveg, porcellán készítés. Ásvány- és kőzet-tan. Egyszerű és összetett kőzetek. A geologia elemei. Földünk korszakai.

Természettan. Kísérletezések alapján: Az erők egyen-sulya. A testek sulya. A halmazállapotok. A légnemű testek. A melegről. Az időjárás. Dörzsölési villanyosság. Delejesség. A villanyos áram. Mozgás.

IV. osztály. Természettan. A III. osztály tananyagá-nak átismétlése után: A munka, hang és fény törvényei kísérletezésekkel.

Vegyten. Kísérletezések alapján: Általános chemiai fogalmak. A fontosabb elemek. A nemes és könnyű fémek. Szervetlen savak, savak, bázisok, sókról. A szénhidrátok, az erjedés. A szeszes italok. A szerves savak. A zsírok, szappan. Illanó olajok és gyanták. A szerves bázisok. A táplálkozás.

10. Zene.

a) Orgona.

I. osztály. Heti 2 órában. Hangszer, hangjegy ismer-tetése. Ujjgyakorlatok, skálajátszás, két és több hangú és zongora gyakorlatok.

II. osztály. Heti 1 órában. Az első osztály tananya-gának folytonos ismétlése mellett templomi és szertartásos énekek orgona kísérete és a naponkinti isteni tiszteleten való gyakorlása.

III. osztály. Heti 1 órában. Nehezebb elő- és utójátékok, fugák, fugetták, egyházi és világi, valamint szertartásos énekek kísérete és azoknak közönséges és ünnepélyes alkalommal az isteni tiszteleten való bemutatása.

IV. osztály. Heti 1 órában. Tantum ergo, Te Deumok, responsoriumok, vesperások, himnuszok gyakorlása ünnepélyes isteni tiszteletek alkalmával. Népdalok harmonium kísérettel. Példagyakorlatok.

b) É n e k.

Minden osztályban heti 1–1 óra.

I. osztály. Három-, négy- és öthangu hanggyakorlatok különféle ütemekben. Hangközök, hangjegyírás, pontok, ütem és ütemjegyzés, ligatura, syncopa, nyugpont és ezeknek gyakorlati kivitele. Skálaéneklés. Két és több hangú egyházi és világi énekek.

II. osztály. Két szólamú éneklés. A módosító jelek. Természetes, színezett skálák. Kivételes hangjegy-csoportok. Két és több hangú egyházi és világi énekek.

III. osztály. A két alsó osztály tananyagának ismételése. Előadási jelek egy- és több szólamú egyházi, szertartásos és világi énekek.

IV. osztály. A három alsó osztály ének gyakorlatainak ismételése és gyakorlati bemutatása.

c) Ö s s z h a n g z a t t a n.

A II–IV. osztályban heti 1–1 óra.

II. osztály. Hangközök, hanglépcsők, főhármasok és főhetesek képzése és létraszerű jelzése. Főhármasok fekvései, összekapcsolása, összhangosítása és fordítása. Zárlejtések.

III. osztály. Skála összhangosítása. Tilos menetek, szólamok vezetése, főhútes képzése, fekvései, fordításai. szabályszerű feloldása és alkalmazása. A II. osztálybeli és a jelen tananyagnak összefoglalása és ismételése minden hangnemben. A főhármasok és főhetesek mollban. A quinta és quarta-kör, a párvonalas kör összekapcsolásával. A skálák családfája. Ezek alapján dallamoknak összhangosítása két-, három-, négy és több szólamban.

IV. osztály. Átmenetek. Mellék-hármasok minden dur- és moll-hangnembben, ezeknek alkalmazása. Áriák és skálák összhangosítása szük- és tág-harmoniában. Átmenetek mellék-hármasok alkalmazásával. Mellékhettek. Kilenczesek. Kisebbitett hetesek képzése, feloldása és kiírása. Az összhangosítás módja. Zenei formák és a zenetörténet.

d) *Hegedű.*

I. osztály. Heti 2 óra. A hegedű ismertetése és annak helyes kezeléséről. A vonó és gyanta megmagyarázása. A hegedű tartásáról. A hegedű hangolása. A hangjegyek ismertetése a chromatikus és diatonikus hangrovatok tüzetes tárgyalása. A g kulcs és a szünjelek ismertetése. Az ujjak elhelyezése a hegedű négy hurján. Az egyes hangok fekvése a hegedű hurjain. A hangjegyek értéke s az ütemezés. A zene műszavainak ismertetése. Ujj gyakorlatok a hegedűn. Az egész évi tananyag arra szoritkozott, hogy a tanuló az ujj gyakorlatokat kellőképen elsajátítsa. Átvett tananyag a Huber iskola első 44 gyakorlata.

II. osztály. Heti 2 óra. Az első osztály tananyagának ismételése. Gyakorlatok a különböző diatonikus hangozatokban. A hangjegy értékének megfelelőleg gyakorlat minden dur- és moll-hangnembben. Különös gond fordított a 4-ik ujj gyakorlására s a vonó vezetésére. E célból a diatonikus hangrovatok hangjegyek összekötésével és szaggatva gyakoroltattak s ezeknek a kombinációira is kiterjeszkedett a tananyag. Átvett tananyag a Huber iskolának 45-ik gyakorlatától a 81-ig.

III. osztály. Heti 1 óra. Az előbbi két osztály tananyagának bővebb ismételése után a különböző ütemezés szerint való játszás, a vonó vezetésére előirt gyakorlatok tüzetes gyakorlása. A III-ik fekvés ismertetése. Átvett tananyag a Huber iskolából a 81-ik gyakorlattól a 110-ik gyakorlatig. Elméletből a zene felosztása s a hegedűre vonatkozó összhangzati részletek tárgyalása.

IV. osztály. Heti 1 óra. A Huber iskola átismételése. Különböző hirneves mesterek jelesebb szerzeményeiből szemelvények lejátszása két hegedűn (Bethoven, Mozart, Chopin, Wagner, Grünfeld etc.) Az egyházi énekek tanítása hege-

düvel, erre vonatkozólag példák. Egyes zeneszerzemények előadása hegedűn, ének és harmonium kíséret mellett. Elméletből az előbbi osztályok elméleteinek áismétlése.

11. Rajz és szépírás.

Minden osztályban heti 1—1 óra.

a) Rajz.

I. osztály. Mértani rajzból: az egyenes és osztása, arányos osztás; a merőleges és szerkesztése; a szög mérése és szerkesztése; a három- és a négyszögek szerkesztése adott méretekkel; a három és a négyszög, mint mértani diszitó elem; a kör és a körrel kapcsolatos tételek, a szögmérő és a kisebbitett mérték; hasonló idomok szerkesztése; a másolás nemei; a különféle szimmetria; az elemeknek derékszögű vetítése.

Szabadkézi rajzból: levél alap-alakok; stilizált levelek; középkori román-elemek, szallag diszek és térkitöltések festészeti gyakorlatokkal.

II. osztály. Mértani rajzból: az első osztály tananyagának kibővítése mellett a szabályos sokszögek szerkesztése, az egybevágó idomok; kisebbités arányszöggel; mértani testek projekeziói; iparbeli tárgyak metszései.

Szabadkézi rajzból: a palmetták, az akanthus, román-, góth- és renaissance-térkitöltések festészeti gyakorlatokkal.

III. osztály. Mértani rajzból: különféle parquet-minták, mértani idomok és testek axonometriája, az ellypszis, az evolvensék és a csigavonal szerkesztése; iparbeli tárgyak nehezebb kivitelben.

Szabadkézi rajzból: a II-ik osztály tananyagának kibővítése.

IV. osztály. Mértani testek hálózata, projekeziói és látszati képe, az elemi iskolai rajzanyagnak részletes tárgyalása és rajzolása a nagy táblán.

b) Szépírás.

I. osztály. A magyar és német folyóírás gyakorlása, különös tekintettel a betűk alkotó részeire és szabályosságára.

II. osztály. A rond, kurziv és különféle kivitelű diszírás.

12. Testgyakorlat.

Minden osztályban heti 1—1 óra.

I—II. osztály. Katonai és tornászó rendgyakorlatok. Szabad gyakorlatok. Szergyakorlatok a növendékek erejéhez és fejlettségéhez mérten. Kirándulások, játékok.

III—IV. osztály. Az előbbi osztályok tananyaga kibővítvé, különös súly helyezve a szabatos tornászásra. Elméleti oktatás e tornatanításra s a tornaterek berendezéséről. Gyakorlás a vezényletben.

13. Kézimunka.

Minden osztályban heti 1—1 órában.

I—II. osztály. a) Könyvkötő munka. Dobozok hálózatainak szerkesztése. Kivágási módozatok. Összeillesztések. Nyolczszög alaku doboznak megszerkesztése, kivágása, összeillesztése és bevonása. Disz-dobozok előállítási módozata. Szövet bevonások. Minden öt tanuló egy csoportba volt beosztva és egy disz-dobozt állított elő. Külső, belső bevonást szövettel, a jobb rajzolóknak ezzel kapcsolatosan a selyemre való festést is gyakorolták.

b) Kosárfonó munka. A kosárfonás elméleti ismeretése. Durvább kosarak fonása s ezzel kapcsolatosan a vesszők kezelési módozata. Az alaplap bordáinak összeillesztése. Vesszőfonás az alapiapon köralku sík lapban. Az oldalpalást bordáinak felállítása és áttonása. Minden öt tanuló egy csoportba volt beosztva s egy kosarat készített.

A finomabb kosárfonás ismertetése, mint műipar. Az ilyen kosárfonáshoz szükséges keretek előkészítése, bordázatok berakása. Minden öt tanuló készített egy finomabb kosarat; ezzel kapcsolatosan tanulták a vesszők tisztítását, a külső hancsréteg eltávolítását és a finomabb vesszőfonást.

A szükséges anyag beszerzésére s hogy a tanulóknak alkalom adassék az anyag közvetlen kiválasztására a tavaszi hónapok alatt több kirándulást tettünk, részben az Olt mellé, honnan a fűzfa vesszőket szereztük be a durvább kosárfonáshoz, részben az erdőre, hol a finomabb kosárfonáshoz szükséges anyagot közvetlenül szereztük be. A finomabb kosarak fonásánál a vegyi anyagokkal való égetést is kultiválták s egyuttal a készmü-iparczikk fényezését is.

III—IV. osztály. a) Könyvkötő munka. Egy négyszög alaku doboz előállítása csapófedéllel, ennek bevonása. Egy henger alaku test doboz alakra való előállítása (diplomatartó).

b) Tanszerkészítés. A szabályos testek hálójának megszerkesztése, összeillesztése, fehér bevonása s faalapra való elhelyezése, a tengelyek feltüntetésével. Az egyenes körkup előállítása és annak metszetei. Parabolikus, hyperbolikus, ellyptikus és kör metszetek, a kimetszett részeknek a kupra való illesztése eltávolíthatólag, bevonása, alapra való helyezése s a tengely feltüntetése.

A czél, hogy ifjaink meglehetősen kézügyességre tegyenek szert, mindig szem előtt volt tartva s a munkálatoknál a fősuly a tisztaságra s külső csinyre volt fektetve.

A tanítóképző hiányos szertárait pótolták a helybeli főgimnázium gazdag szertárai, melyek rendelkezésünkre állottak.

A használatban levő tankönyvek jegyzéke.

1. évfolyamon:

- 1 Hittan. Deharbe-Káté.
- „ Roder-Biblia.
- 2 Test- és egészségtan. Erdődi János.
- 3 Magyar nyelv. Szinnyi József és Tomor—Várady.
Olvasó könyv.
- 4 Kemény F. Német gyakorló könyv.
- 5 Számtan. Schultz Imre.
- 6 Földrajz. Bárány Gyula.
- 7 Természet rajz. Bárány Gy. Állattan.
- 8 Énektan. Erney József.
- 9 Orgona. Köppl orgonaiskola.
- 10 Hegedü. Huber Károly.
- 11 Rajz. Várdai Váradi Szilárd.
- 12 Szépirás. Vajda Pál.
- 13 Torna. Markó Lajos.

II. évfolyamon:

- 1 Hittan. Deharbe-Káté.
- „ Roder-Biblia.
- 2 Lélektan, logika. Erdődi János.
- 3 Módszertan. Dittes—Gyertyánfy.
- 4 Novák. Irálytan.
- 5 Német. Ahn-Erényi.
- 6 Számtan. Schultz Imre.
- 7 Természetrájz. Dr. Roth Samu.
- 8 Földrajz. Bárány Gyula.
- 9 Énektan. Erney 1., 2. k.
- 10 Orgona. Köppl orgonaiskola.
- 11 Hegedü. Huber Károly.
- 12 Összhangzattan. Schultz I.
- 13 Rajz. Várdai Szilárd.
- 14 Szépirás. Nagy Sándor.
- 15 Torna. Markó Lajos.

III. évfolyamon:

- 1 Hittan. Deharbe-Káté.
Szertartás.
- 2 Neveléstan. Erdődi János.
- 3 Módszertan. Dittes—Gyertyánfy.
- 4 Magyar. Szántó K. Költészettan.
- 5 Német. Ahn-Erényi. (III. fej.)
- 6 Mértan. Mocnik-Szaboky.
- 7 Történelem. Szulik J. világtörténet.
- 8 Természetrájk. Dr. Roth S. Nővénytán.
- 9 Természettán. Dr. Kovács J.
- 10 Énektán. Erney.
- 11 Orgona. Köppl orgonaiskola.
- 12 Hegedü. Huber Károly.
- 13 Összhangzattan. Schultz Imre.
- 14 Rajz. Hermes után.
- 15 Torna. Oheroly János.

IV. évfolyamon:

- 1 Hittan: Egyháztörténet. Szulik J.
Hitelemzéstán. Fonyó P.
- 2 Neveléstörténet. Erdődi János.
Szervezettán. Dr. Szabó Mihály s Tanitók Tanácsadója.
- 3 Módszertán. Dittes—Gyertyánfy.
Gyakorló tanítás.
- 4 Magyar. Jakab: Irodalomtörténet.
- 5 Történet. Horváth-Marczali. Magyarok története.
- 6 Német. Ahn-Erényi.
- 7 Mértán. Mocnik-Szaboky.
- 8 Természettán. Dr. Kovács János.
- 9 Vegytán. Dr. Hankó és dr. Tszerényi chemia.
- 10 Alkotmánytán. Dr. Csiky Kálmán.
- 11 Gazdaságtán. Kiss Kálmán. Mezei Gazd. és Kert.
- 12 Ének. Erney-Énektán.
- 13 Orgona. Köppl orgonaiskola.
- 14 Hegedü. Huber Károly hegedü iskola.
- 15 Összhangzattan. Schultz Imre.
- 16 Torna. Oheroly János.

Tanítóképzőnk órarendje.

Nap	Óra	I.	II.	III.	IV.
Hetiő	8-9	Egészst.—Karácsony	Módsz.—Domanyáncz	Mértan—Lakatos	Hittan—Körödi
	9-10	Hittan—Körödi	Földrajz—Szára	Term. rajz—Lakatos	Gyak. tanít.—Xántus
	10-11	Magyar ny.—Kassai	Hegedű—Szára	Számtan—Lakatos	Mértan—Domanyáncz
	11-12	Földrajz—Szára	Zene—Tima	Német—Domanyáncz	Magyar—Kassai
	2-3	Torna—Xántus	Torna—Xántus	Zene—Tima	Gazdaságt.—Lakatos
Kedd	8-9	Számtan—Lakatos	Hittan—Körödi	Módsz.—Domanyáncz	Nevelés—Karácsony
	9-10	Term. rajz—Lakatos	Lélekt.—Karácsony	Gyak. tanít.—Xántus	Történet—Tima
	10-11	Német—Domanyáncz	Számtan—Lakatos	Hegedű—Szára	Zene—Tima
	11-12	—	Kézi munka—Szára	Zene—Tima	Bírálat—Xántus
	2-3		K ö z ö s h e g e d ü — S z á r a		
Szerda	8-9	Német—Domanyáncz	Lélekt.—Karácsony	Mértan—Lakatos	Történet—Tima
	9-10	Zene—Tima	Term. rajz—Lakatos	Hittan—Körödi	Német—Domanyáncz
	10-11	Hegedű—Szára	Mértan—Lakatos	Magyar—Kassai	Rajz—Domanyáncz
	11-12	Rajz—Domanyáncz	Magyar—Kassai	Történet—Tima	Hegedű—Szára
	2-3	Szünet	Szünet	Rajz—Domanyáncz	Szünet
Csütörtök	8-9	Hittan—Körödi	Módsz.—Domanyáncz	Nevelés—Karácsony	Számtan—Lakatos
	9-10	Zene—Tima	Német—Domanyáncz	Természettan—Csató	Alkotmány—Lakatos
	10-11	Magyar—Kassai	Rajz—Domanyáncz	Term. rajz—Lakatos	Történet—Tima
	11-12	Földrajz—Szára	Magyar—Kassai	Német—Domanyáncz	Zene—Tima
	2-3		K ö z ö s é n e k — T i m a		
Pentek	8-9	Számtan—Lakatos	Hittan—Körödi	Bírálat—Xántus	Nevelés—Karácsony
	9-10	Term. rajz—Lakatos	Lélekt.—Karácsony	Történet—Tima	Hittan—Körödi
	10-11	Zene—Tima	Földrajz—Szára	Természettan—Csató	Mértan—Domanyáncz
	11-12	Hegedű—Szára	Szépipr.—Domanyáncz	Zene—Tima	Vegyten—Csató
	2-3	—	Zene—Tima	K é z i m u n k a — S z á r a	
Szombat	8-9	Egészst.—Karácsony	Számtan—Lakatos	Hittan—Körödi	Német—Domanyáncz
	9-10	Hittan—Körödi	Term. rajz—Lakatos	Nevelés—Karácsony	Természettan—Csató
	10-11	Szépipr.—Domanyáncz	Zene—Tima	Magyar—Kassai	Gazdaságt.—Lakatos
	11-12	Kézimunka—Szára	Német—Domanyáncz	Történet—Tima	Magyar—Kassai
	2-3	Szünet		Torna—Xántus	

Ifjusági önképzőkör.

Az önképzőkör a jelen tanévben első gyűlését 1901. szeptember 28-án tartotta. A tagok száma a jelen tanévben 120, a kik minden rendelkezésükre álló eszközt tehetségükhöz mértén felhasználtak. A kör ügyeit az alakuló gyűlésen megválasztott tisztviselők intézték még pedig: Kóródy Mihály IV. éves növ. elnök, Veress József IV. éves főjegyző, Lukács József III. éves aljegyző, Györbiri István IV. éves titkár, Oláh Gyula IV. éves könyvtárnok, Gál Gáspár IV. éves pénztárnok, Benedek Imre IV. éves énekező, Albert József IV. éves zenevezető.

A bíráló bizottság elnöke: Beke András IV. éves növ., bizottsági tagok: Fábian Gergely, Albert József, Papp István IV. éves és Földes Zoltán III. éves növendékek.

A kör munkálkodását szóbelileg és írásban fejtette ki, írásban: neveléstani, módszertani és szépirodalmi munkák kidolgozásával a dolgozatok bírálatával; szóbelileg: a bírálatok elmondásával, minden második gyűlésen egy vitatéttel és szavalatokkal.

A kör munkálkodásában igen nagy része volt a tanári karnak, a mennyiben a sikeres munkálkodás előmozdítása céljából utmutatásokkal és tanácsokkal igen gyakran szolgált.

A kör a jelen tanévben 10 rendes és 4 diszgyűlést tartott. A bíráló bizottság és a tisztviselők szintén 10 gyűlést tartottak.

A 10 gyűlésen volt összesen 30 szavalat, felolvasás 4, szónoki beszéd 7. Előadtak 12 ének és 8 zene darabot.

Beérkezett összesen 158 dolgozat, 112 próza, 36 kötött, 6 fordítás, 4 zenésített.

Volt 5 vitatétel. Zene és ének szerepekben különösen kitűntek: Lacz Kálmán II., Benedek Imre IV. Kalivoda

Dezső III., Albert József, Hallay Imre IV., Lupán Mihály I. és László Ambrus II. éves növendékek.

Sikeresen szavaltak több ízben: Györbíró István IV., Blénesy Károly II., Vargha Ferencz III. és Mihály István I. éves növendékek. Törekedett az ifjusági önképzőkör minden egyes tagja munkásságban kitűnni és azzal az önképzőkör sikerét emelni.

Voltak egyes nevezetes mozzanatok, a melyek a kör életére és tevékenységének fokozására élénkítő hatással voltak. Egyik nevezetes mozzanat a szent Czecziliai ünnepély, mely az intézet védőszentjének tiszteletére tartatott, továbbá egy hangverseny.

Mutatványul álljon itt két tárgysorozat

A nyolczadik rendes gyűlés tárgysorozata:

1. A mult gyűlés jegyzőkönyve felolvasatott és hitelesített.

2. Kóbori Gyula I. éves növendék szavalta: „Cservina hóra“ cz. költeményt Tompától.

3. A kör ügyeinek elintézése.

4. Hegedü szóló. Játszotta: Lacz Kálmán II. é. növ.

5. Szónoki beszéd: „Kölcsy Ferencz I. beszéde a lengyelek ügyében“, előadta: Papp István IV. éves növendék.

6. Vitatétel: „Melyik hatásosabb fegyelmezési eszköz, a példa-e, vagy a szoktatás? (Vitakérdés).

7. László András II. éves növendék szavalta: „Hazánkban“ Petőfitől.

8. Duettet énekeltek: Bardocz Endre és Hallay Imre IV. éves növendékek, harmoniumon kísérte: Kászoni János IV. éves növendék.

9. Fodor Izra III. éves növendék szavalta: „A ledőlt szobor“ cz. költeményt Petőfi Sándortól.

10. Szólót énekelt: Ferencz Imre III. éves növendék, harmoniumon kísérte: Vargha Ferencz III. éves növendék.

11. A jövő gyűlés tárgysorozatának megállapítása.

12. Indítványok.

Az önképzőkör vagyona.

Az önképzőkör pénztárába tagságdíjakból és adományokból befolyt összesen 337 korona 10 fillér. Ezen összegből

a kör tagjai fizettek tagsági díjúl 164 korona 40 fillért. Méltóságos gróf Majláth Gusztáv Károly erdélyi püspök urtól 50 korona és Bálint Sándor tanító urtól 3 korona. A múlt évről fennmaradt 106 korona 30 fillér. Kiadás egész évben 143 korona 7 fillér. Pénztári maradvék 193 korona 35 fillér. A kiadott összeg a lapok előfizetésére és a könyvtár és zene-
kar gyarapítására fordított.

Az önképzőkör a jelen tanévben előfizetett a „Budapesti Hirlap“-ra, a „Herkó Páter“-re, az „Uj Idők“-re, a „Magyar Szemlé“-re“, a „Vasárnapi Ujság“-ra. Ezeken kívül még olvasták az „Alkotmány“-t, a „Népnevelő“-t, a „Közművelődés“-t, a „Csiki Lapok“-at és a „Csikmegyei Hiradó“-t.

Jó szavalatért: Bardócz Lajos 2 koronával jutalmaztatott.

A könyvtár szaporodása.

1. A tanári kar használatára álló könyvtár a következő művekkel gyarapodott:

1. Bálint János, A bukaresti Szent István kir. Egyesület Emlékkönyve. 2. Földrajz, Farkas Sándor. 3. Paszlavszky, Állattan. 4. Paszlavszky, Növénytan. 5. A magyar nemzet történelme, Ujházi László. 6. Gyakorlati hangtan, Bihari Károly. 7. Tanszerek- és iskolai berendezések, dr. Staub Mór. 8. Gyermek psychologia, Pethes János. 9. Közérdekű tudnivalók hülyékről, gyenge elméjüekről és gyenge tehetségüekről, Skultéty Lajos. 10. Szerartások kézikönyve, Némethy Lajos. 11. A méhészetről, Kovács Antal. 12. A magyar kath. tanítók 1900. évi jubiláris kongresszusának emlékkönyve, Dreisziger Ferencz. 12. Karénekes kézikönyv, Zaskovszky, 4 köt. 13. Grósz Ferencz, A katolikus zarándok Rómában. 14. Az Osztrák Magyar Monarchia írásban és képekben, Magy. kir. Államnyomda, 35 füzet. 15. Erődi Ernő, Ezüst hárfa, 2 kötet. 16. Király Pál, Magyarország történelme. 17. Dr. Török István, Magyarország történelme. 18. Lélektan, dr. Balló József. 19. Mocnik—Schmidt. Számtan. 20. Dictionnaire Francais-Hongrois, Jules Theis Joseph, Macskássy. Katolikus Tanügy, Magyar Tanítóképző, Népinevelő, Katolikus Pedagogia, Néptanítók Lapja és Egészség egy-egy évfolyama.

A könyvtárban van neveléstani munka 97 kötet, irodalmi 58, történelmi és földrajzi 90, természettudományból 27, vegyesek 114. Összesen 386 kötet könyv.

II. Az ifjusági könyvtár szaporodása :

Ájándékozás és vétel útján: 1. A czelli búcsu, Endrődi Sándor. Ágnes asszony, Arany János. 3. Szép Ilonka, Vörösmarty Mihály. 4. Éji látogatás, Gyulai Pál. A holt költő

szerelme, Jókai Mór. 6. Hok. Szivárvány. 7. Vas Gereben, Dixi. 8. Tekintetes urak. 9. Garasos Aristokraták. 10. Csiki Gergely, Atyafiak. 11. Verne Gyula, Kárpáti kastély. 12. Tolnay Lajos, Mai Magyarország. 13. Abbé. A falu lelkésze. 14. Kazinczy Ferencz, Pályám emlékezete. 15. Erdélyi levelek. 16. Nemzeti ideál. 17. Kovács Antal, A méhészetről. 18. Jókai Mór, A köszivű ember fiai. 19. A régi jó tábla birák. 20. A névtelen vár. 21. Dél virágok. 22. Petki Farkas leánya. 23. Oceania. 24. Erdély aranykora. 25. Jósika Miklós, A csehek Magyarországon. 26. A nagyszebeni király bíró. 27. Br. Eötvös József, Karthausi. 28. Mikszáth Kálmán, Club és folyósó. 29. Tóth Béla, Szájrul Szájra. 30. Gárdonyi Géza, A báró lelke. 31. Werne Gyula, Strogofell utazásai. 32. 20000 mértföldnyire a tenger alatt. 33. Sándor Mátyás. 34. Utazás a föld körül 80 nap alatt. 35. Grant kapitány gyermekei. 36. Mikszáth Kálmán, A tót atyafiak. 37. A magyar helyesírás szabályai. 38. Grentzner Antal, Ave Maria. Miatyánk. Laurenz Weiss, Ave Maria. 39. Kontor Elek, Mária dalok. Az ifjúsági könyvtárban van összesen 261 drb könyv.

Xántus Elek,

könyvtáros.

10. Gyakorló-iskola.

Elemi gyakorló-iskolánknak van 5 osztálya, osztatlan iskola egy tanító vezetése alatt. A tanítás a népiskolai törvény, püspöki tanterv, részletes tanmenet és órarend szerint folyt.

Az iskolai rendtartásban a vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur által 1898-ban kiadott népiskolai felvételi, mulasztási naplók, a tanítás anyagát feltüntető osztály-napló használatnak.

A Csik-Somlyóról bejáró növendékek után a községi pénztárból személyenkint 5—5 korona tandíj fizettetett ki, az idegen községekből beadott növendékekre a szülők 10—10 koronát tartoztak fizetni, a mely összeg az iskolai taneszközök és tüzelő fa beszerzésére használtatott fel.

A gyakorló-iskolai növendékek szépen sikerült ünnepélyt tartottak április hó 11-én.

Igen megható ünnepélyt képezett 19 növendéknek a husvéti időben végzett első gyónása és szent áldozása.

Az iskola épület külön, a tanítóképző-intézettől mintegy két percznyi utat tevő távolságra van. A tanterem elég tágas.

A) Az elemi gyakorló-iskolai tanulók névsora és általános osztályzata.

I. OSZTÁLY.

1. Bíró József, jó.
Bálint Béla, jó.
Csiszér József, jó.
Domokos Jakab, jó.
Kelemen Ferencz, jeles.
Kovács Ignác, jeles.
Fazakas Lajos, elégtelen.
Nedelka Imre, jeles.
Nyika Mihály, jó.
Orbán Antal, elégséges.
Petres József, jó.

- Petres István, elégtelen.
Petres József, (Rózáé) elégtelen.
Petres Géza, elégtelen.
Petres János, elégtelen.
Petres Domokos, elégséges.
Rancz János, jó.
Salamon Pál, elégséges.
Salamon Lajos, elégséges.
Serbán István, jó.
Timár Sándor, kitűnő.
22. Váta Ignác, jó.

II. OSZTÁLY.

- 1 Bartalis Lázár, jó.
 Bartalis Imre, jó.
 Burján János, jeles.
 Domokos Károly, jó.
 Gecző József, elégséges.
 Gecző György, jeles.
 Groszberg Salamon, jeles.
 Groszberg Ignác, jó.
 György István, jeles.
 Hozó Lázár, jeles.
 Imre Géza, jó.
 Komán Béla, jó.
 Lakatos Imre, kitűnő.
 Orbán Bálint Dezső, elégséges.
 Péter Imre, jó.
 Sándor Pál, jó.
 17 Váta Lázár, elégtelen.

III. OSZTÁLY.

- 1 Ambrus János, jó.
 Borbát János, jó.
 Burján Károly, jó.
 Gecző Bénéán, jeles.
 Lakatos Miklós, jó.

Oláh Frigyes, jeles.

Kósa Elek, jó.

Orbán Béla, elégséges.

Péter József, elégséges.

Petres Tamás, jó.

Salamon Elek, jeles.

- 12 Salamon Antal, elégséges.

IV. OSZTÁLY.

- 1 Ábrahám Lajos, jeles.
 Bálint Árpád, jeles.
 Bálint János, jó.
 Burján Lajos, kitűnő.
 Bene József, jeles.
 Csiszér Sándor, jó.
 Gál Sándor, jó.
 Lajos Károly, jó.
 Salamon Antal, elégséges.
 10 Szabó Ferencz, elégséges.

V OSZTÁLY.

- 1 Ambrus Elek, jó.
 Márkos Albert, jeles.
 Petres Kálmán, kitűnő.
 4 Xántus József, jó.

Magántanulók : Xántusz Mariska II. osztályos, Petres Anna és Xántusz Juliánna IV. osztályosok.

B) Általános osztályzat szerint.

	I. oszt.	II. oszt.	III. oszt.	IV. oszt.	V. oszt.	Összesen
Kitűnő	1	1	—	1	1	4
Jeles	3	5	3	3	1	15
Jó	9	8	6	6	2	31
Elégséges	4	2	3	2	—	11
Elégtelen	5	1	—	—	—	6
Összesen	22	17	12	12	4	67

C) A tanulók által használt tankönyvek.

ABC-és könyv: Mócsy-, Petrovác-, Steinberger-féle.
 II., III., IV. és V-ik olvasó: Mócsy-, Petrovác és Waltertől.
 Elemi- és Kis-Kathekizmus: Egri. Biblia: Kisebb gyermekek számára; Biblia: Középkorú gyermekek számára, kiadja a Szent-István-Társulat. Nyelvtan: a III., IV., V. osztály részére, Nagy Lászlótól. Földrajz: IV., V-ik osztály részére Györffy-féle. Természettudomány: Györffy-től. Alkotmánytan, Természettan és Gazdaságtan Györffy-től. Egészségtan: Dr. Szél Lajostól.

D) A taneszközök kimutatása.

1 darab Magyarország fali térképe. 1 darab Európa fali térképe. 1 darab Palesztina térképe. 1 darab Csikmegye fali térképe. Fali olvasó táblák: Mócsy- Petrovácztól. Mozgatható betűk gyűjteménye. 2 darab Számológép. 1 darab Orosz és 1 darab Dr. Eben-féle. Bibliai szemléltető képek. Természetrajzi ábrák 27 darab. Természettani szemléltető eszközök. Mérték szemléltető. Ásvány-gyűjtemény 100 drb. Történelmi szemléltető képek. 2 darab nagy tábla.

E) A gyakorló-iskolában feldolgozott tananyag kimutatása.

1. osztály.

I. Vallástan: A kereszttetés. Az Istenről. Imádság: a mi Atyánk. Üdvözlégy Mária. Isten teremtett mindent. A világ teremtése. Ádám és Éva a paradicsomban. Káté: 1. 2. 3. 4. 10. 11. 12. 13. 14. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54 55. 56. kérdések. Jézus születése. Káté: 56. 56. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. A megváltó Istenről. Jézus szenvedése: 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. A 10 parancsolat. Az 5 parancsolat. A káté kérdései összekötve a bibliai kérdésekkel, folyton szem előtt tartva a vonzó, a gyermekek felfogási képességéhez alkalmazott egyszerű előadást.

II. Irva-olvasás: Előgyakorlatok után a kis és nagybetűk, származtatva egyik betűt a másiktól.

III. Beszéd-értelemgyakorlat: Az iskola, annak rendeltetése, iskolai élet. Tanítás előtti és utáni ima. Az iskolás gyermek az utcán, otthon és az iskolában. Figyelemre és rendre szoktatás. A vezetékek és keresztnév. A hét napjai. Az érzékszervek és azok használata: a) a látás, b) a hallás, c) a szaglás, d) a tapintás, e) az izlés. Az iskolai butorok: a) az asztal, b) a szék, c) a szekrény, d) a pad, e) a fogas. Az iskolai butorok összefoglalása. A kályha. A taneszközök megnevezése. A tábla, kréta és szivacs. Palatábla, palavessző. Fali olvasó tábla és mutató pálcza. Szemléltető képek. Szá-

mológép. Irka, iron, toll és tintatartó. Vigyázz a tintára! A könyv. A ruházatról. A lakás. A butorok. Konyha eszközök.

Az érlelem fejlesztése céljából beemléztetett 14 kis vers.

Számtan: 1—20-ig a négy alapművelet.

Torna és játék A könnyebb szabadgyakorlatok és 12 játék.

II. osztály.

Vallástan: Az első osztály tananyagának átismétlése után a parancsok, a bűn, az erények és keresztény tökéletesség, a szentségek; a gyermekek felfogási képességének szem előtt tartásával röviden tárgyalva és az oda tartozó bibliai fogalmakkal összekötve.

Beszéd értelemgyakorlat: Az iskola, annak rendeltetése. A taneszközök felsorolása. A könyv leírása. A palatábla, papír és iron leírása. A taneszközök tulajdonságai és alkalmazása. Színek és alakok. Az ember, emberi test, a lélek. A becsületesség, rend, békeszeretet, tisztaság. A család, asztali imák. Az emberi foglalkozások általában. A molnár, pék, csizmadia, szabó, kőműves, ács, asztalos, kovács, lakatos, fazekas. A szülői ház. A házi állatok, kutya, macska, ló, tulok, juh, sertés, tyúk, lud, réce. Tárgyaltatott a házi állatokon kívül a veréb, egér. Lakhely, szomszédok, piac, községi előjárók, egyetértés. Az Isten. A Teremtő hatalma, bölcsesége és jósága. A természet felébredése. A pacsirta, a méh. A rét, az erdő, annak fái és állatai.

Olvasás: Tárgyaltatott 42 olvasmány, az egyes időszakokra alkalmas beosztással.

Számtan: A négy alapművelet 100-ig. A mértékek ismeretése a tanított számkör keretében.

Torna és játék: Könnyebb szabadgyakorlatok, 12 játék.

III. osztály.

Vallástan: Az ember végcélja. A hit. Az apostoli hitvallás. Az Istenről. A három isteni személyről. A világ teremtése és kormányzása. Az angyalok. Az első emberekről és bűnbeestükről. Második, harmadik, negyedik, ötödik, hatodik, hetedik, nyolcadik, kilencedik, tizedik, tizenegyedik, tizenkettedik ágazat.

A bűn és a gyónás.

A biblia mindenütt kapcsolatban tanítottatott a kátéval.

Olvasás: tárgyalatott 40 olvasmány.

Nyelvtan: Hangok, betűk, szavak, mondat, főrészei és alakja. Alany, állitmány. A ? ! használata, főnév, melléknév, ige, igeidők, tárgyak, cselekvések. Tulajdonságok megnevezése. Személynevek, személyes névmások. Többes szám képzése. A jelzői és állitmányi melléknév.

Igeragozás, szótagok elválasztása, összetett szók. Leírások készítése. A jelző tárgy, számnév, a birtokos jelző.

Számтан: Az ezerig terjedő számkörben főbeli és táblai számolás, a mértékek és pénznevek ismeretével.

Földrajz: Család, község, falu, város. Előljáróság. Anyanyelv és vallás. Magán és középületek. Tér, szülőhely és lakóhely. Helységünk környéke. Hegy, völgy, hegysor, hegyláncz, hegycsoport, havasok, tűzhányók, bányák, barlangok. Sikság, mocsár. Forrás, folyóvizek, vizescs, állóvizek. Meder, csatorna, medencze, part, sziget, félsziget. Hidak, alagutak. Látókör, látóhatár. égtájak. Térrajz, vagy térkép. Időjárás, éghajlat. Vidék, járás, megye. Törvényhatósági és rendezett tanácsu városok. Térkép olvasás. Lakosok foglalkozása. Várdotfalva, Csobotfalva, Csikszereda, utazási módszerrel Csikvármegye községei és a haza fogalma.

Rajz: Vonalak, viráglevelek. Készitettek 12 rajzot.

Testgyakorlat: Fej, kar, törzs, láb, egyszerű és összetett gyakorlatai. Labda játékok.

IV. osztály.

Vallástan: A III-ik osztály tananyaga kibővitve, azonkívül a parancsok, a segítő és megszentelő malaszt, a bűn és a gyónás.

Tárgyalás közben összekapcsolás az oda illő bibliai fogalommal.

Olvasás: Tárgyalatott 46 olvasmány és vers.

Nyelvtan: Hangok és betűk. Szóképzés, helyes írás. A főnév nemei. Névragozás, helyes írás a névragozás alapján. Fokragozás. Számnevek, névmások. Igeragozás. A tő és bővített mondatok, egyszerű és összetett mondatok. Elbeszélések készítése. Kötelezvény, nyugta, vevény, számla, bizonyítvány, váltó, szerződés.

Számtan: 10.000-ig főbeli és táblai számolás; a tizedes törtekkel mind a négy művelet, a pénz nemek ismertetése.

Földrajz: A község, helységek, járások, vármegyék. Égtájak. Siklás, hegy, völgy, folyóvizek, állóvizek. Térkép-olvasás. Magyarország felszíne, folyóvizei és tavai. Éghajlat termények, foglalkozás, közlekedés. Alkotmány, kormányzat, az ország czimere. Társországok, kiterjedés és lakosság. A délkeleti felföld, az északkeleti északnyugati felföldek, a magyar Alföld, a dunántúli dombos vidék. A magyar tengerpart.

Rajz: Falevelek, viráglevelek rajzolása. Készítettek 14 rajzot.

Testgyakorlat: Szabadgyakorlat, rendgyakorlatok.

V osztály.

Vallástan: A IV-ik osztály tananyagának átismétlése, kibővítve. A szentségek. A káté kérdéseit érintő bibliai fogalmak tárgyalása.

Olvasás: Tárgyaltattak a következő olvasmányok: 1. A tanév kezdetén. 2. Egy angyal, ki a földre kíváncszott. 3. A füstös kép. 4. Boldogságom. 5. A Szentháromság titka. 6. Az atyai és gyermeki szeretet. 8. A holt kéz élő cselekedetei. 9. Kunszt József érsek. Haynald Lajos. 11. Császka György. 11. Kubinszky Mihály. 12. Emlékbeszéd Dr. Kubinszky Mihály felett. 12. Az anya gyermekéhez. 13. Krisztus nélkül és Krisztussal. 14. Hithirdető a négerek között. 15. A megtért néger. 16. Éji látogatás. 17. A szorgalom példái. Történelmiek: 1. Solon és Krözus. 2. Leonidas. 3. Nagy Sándor. 4. Horatius Cocles. 5. Kartágó pusztulása. 6. Krisztus Urunk születése. 7. Jeruzsálem pusztulása. 8. Nagy Konstantin megtérése. 9. Mohamed. 10. Szent Bonifác. 11. A lovaggá ütés. 12. Az apostol. 13. Szent László király. 14. Ki az Istenben bizik, nem csalatkozik. 15. Habsburgi Rudolf. 16. Mátyás anyja. 17. Kolumbusz. 18. A mohácsi vész. 19. Loyolai szent Ignác. 20. Eger ostroma. 21. A drégeli varga. 22. Pázmány Péter. 23. Buda visszavétele. 24. József császár. 25. VII. Piusz. 26. Napoleon. 27. I. Ferencz József és Erzsébet királyi pár. 28. Magyarország királyához. 29. Nemzetünk multja. 30. Ezredéves ünneplések

1896-ban. 30. A kereszt védelmében. 31. A nemzeti élet kitünősége.

Alkotmánytaniak: 1. A tulajdonjogról és az adóról. 2. Honvédelmi kötelesség..

A természet köréből: 1. Az oroszlán. 2. Az elefánt. 3. A teve. 4. A bálna. 5. Harcz a kigyókkal. 6. A pálmák. 7. A kenyér növények. 8. A gyapot. 9. A drága kövek. 10. A kósó. 11. A higany és az ólom. 12. A levegő. 13. Légnemek. 14. A légsulymérő. 15. A táviró. 16. A gőzgépek, 17. A tüzhányó hegyek.

Nyelvtan: Tő- és bővített mondatok. Tárgykiegészítő, jelző, határozók. Ige módok, igeidők, igeragozás. Helyes írás az igeragozás alapján. Főnév, melléknév, névmás. Egyszerű és összetett mondatok. Összevont mondat. Tő és mellékmondat. Az írásjelek használata. Szókötés. Leírások készítése. Összehasonlítások készítése. Levél írás. Elemzés mondat és szótanilag.

Számтан: 10.000-en felül számolás a négy alapművelettel, tizedes, közönséges törtekkel. Fő elv a gyors és szabatos számolás.

Földrajz: Szülőhely, vidék, járás, megye, ország, társ-országok. Az öt világrész.

Gazdaságtan: A talaj, annak megmunkálása és eszközei. Szántás, boronálás, fogasolás, hengerelés. A talaj javítása. Őszi vetés. Gazdasági állatok. Gabona neműek. Kapás növények, hüvelyes vetemények, takarmánynövények, fonal-növények. Gyümölcsfák. A faiskola, gyümölcsfa nemesítése, a gyümölcsfák kiültetése, kezelése. Tavaszi vetés. Méhészet.

Egészségtan: Őt érzékünk; a szem, fül, orr, száj, bőr. Szokás, indulatok. Betegségek. Balesetek. Járványos betegségek. Köztisztaság, élelmezés. A járvány körül követendő eljárás.

Testgyakorlat: Fej, kar, törzs, láb és rendgyakorlatok, játékok.

Ének: Tanítattott 16 egyházi és 12 világi ének.

Rajz: Viráglevelek és virágok rajzolása, beadtak 14—14 rajzot.

(Mutatvány.)

F) A gyakorló-iskolában

1901—1902.

Hónap	Nap	Ó r a	O s z -	
			I.	II.
N O V E M B E R	H É T F Ő	8—8 ¹ / ₂	Irva-olvasás. Az „m” hangja és betűje	Előkészül a már tárgyalt olvasmányra
		8 ¹ / ₂ —9	Ir palán. m, im, mi, mű.	Olvasás. „A ló” című olv. tárgyalása.
		9—9 ¹ / ₂	P.	P.
		9 ¹ / ₂ —10	Számírás palán: 1. 2. 3. 4. 5	A tárgyalt olvasmányból másol palán 5 sort.
		10—10 ¹ / ₂	—	—
		10 ¹ / ₂ —11	—	—
		11—11 ¹ / ₂	—	—
		11 ¹ / ₂ —12	—	—
		2—2 ¹ / ₂	Beszéd-ért.-gy. A számológép.	Számírás: A 2. 3. 4. szorzótábláját írják palán.
		2 ¹ / ₂ —3	Számírás: 0+0=? 1+0=? 1+1=? 2+1=? 2+2=? 2+3=?	Mint 2—2 ¹ / ₂ -ig.
		3—3 ¹ / ₂	Ének. „Elhunyt királynénk	
		3 ¹ / ₂ —4	T o r n a é s „J a k a b h o l v a g y?”	

használt osztály-naplóból.
évben.

(Mutatvány.)

t á l y			Tanító	Iskola látogató
III.	IV.	V.		
Irnak 10 mondatot, 5-ben az alany közfőnév, 5-ben tulajdonfőnév.	Irnak 12 bővített mondatot az iskolai tantárgyakról.	Leírják a tohén hasznát.		
Előkészül az olvasásra.	—	—		
Olvas A 23-ik számú olv. tárgyalása.	A már tárgyalt olv. csendes olvasása.	Előkészül a természettanra.		
Csendes olvasás a bibliából.	Olvasás. Az utak.	Mint 9—9 ¹ / ₂ -ig.		
Számírás Egy liter ká-sának az ára 18 fillér. mennyi az á a 2. 3. 4 5. 6. 7. 8. liternek?	Csendes olvasása „Az utak“ című olvasmányának.	Természettan. A tehetetlenség		
Szépírás. Légy jó és engedelmes, hogy Isten és az emberek szeressenek.				
—	—	—		
—	—	—		
As iskola épület falait és ajtó- és ablakait raj-solják.	A tiszta folyót rajzolják.	A Dunát és bal-parti mellék folyóít rajzolják rajz-fűzetbe.		
palán	palán			
Ielkéért, csedeznek hivedid“.				
j á t é k				
K a r g y a k o r l a t o k				

Sorszám	N é v	Magaviselet	Hittan	Nevelés	Magyar nyelv	Német nyelv
1	Bakay Alajos	2	2	3	2	1
2	Balogh Zoltán	2	2	3	4	3
3	Beke József	3	1	3	4	2
4	Bors Ábrahám	2	4	3	4	3
5	Burda Rudolf	1	1	1	3	2
6	Csibi Károly	3	2	1	4	3
7	Csiszer Gábor	2	2	1	4	2
8	Chasz Aladár	2	2	3	3	2
9	Demes Domokos	3	3	4	4	4
10	Füleki Lajos	2	2	1	2	2
11	Ferencz József	4	3	3	4	3
12	Gály Sándor	3	3	3	3	1
13	Geróffy Cs. László	2	2	2	2	1
14	Györpál János	1	1	1	2	2
15	Györpál Károly	2	2	3	2	2
16	Györke Árpád	3	4	3	4	1
17	Hajnód Pál	2	3	4	2	1
18	Hertelendy Kálmán	4	2	3	3	2
19	Ilyés András	2	3	2	3	2
20	Imets Aladár	3	2	4	3	2
21	Imre Jenő	3	3	4	2	2
22	Király Ferencz	1	2	2	2	2
23	Koboruj Gyula	4	2	4	3	2
24	Krasznay József	1	1	1	3	1
25	Luka Jenő	1	2	1	4	1
26	Lupan Mihály	1	1	1	1	1
27	Major Károly	3	2	2	2	1
28	Mihály István	2	1	3	3	3
29	Molnár Ágoston	3	2	3	4	1
30	Nagy Galaczi János	3	3	2	3	1
31	Nagy Lajos	1	1	1	2	1
32	Petres Elek	1	3	1	4	1
33	Rácz Lajos	2	1	1	3	1
34	Réner Lajos	3	2	1	4	2
35	Rusz János	2	2	3	2	2
36	Sántha Károly	3	2	3	3	2

folyam.

Számtan	Földrajz	Természettudomány	Ének	Orgona	Hegedű	Rajz	Szépírási	Torna	Kézi munka	Általános oszt.
3	3	1	1	1	1	1	2	2	3	2
3	4	2	4	3	3	3	3	3	3	3
4	3	2	2	3	5	1	2	3	3	3
2	4	2	3	3	4	3	3	3	4	3
3	1	2	2	3	2	1	2	3	2	3
3	4	2	3	3	5	3	2	3	3	3
3	4	2	3	3	4	3	2	2	3	3
3	4	2	4	3	2	3	2	2	3	3
3	4	2	4	3	4	2	2	4	1	3
3	5	4	2	2	3	3	2	2	3	3
2	4	2	2	2	4	1	2	3	1	2
2	3	1	4	2	4	2	2	3	3	2
2	1	2	2	3	2	1	2	2	1	2
2	4	2	3	3	4	3	2	3	3	3
3	4	3	2	3	5	4	4	3	4	5
2	4	2	1	3	3	2	2	1	2	2
3	2	2	2	2	4	3	1	2	4	4
2	4	2	1	2	3	3	2	2	1	2
2	3	2	2	3	4	3	2	1	4	3
2	3	2	1	2	3	3	2	1	3	2
3	4	3	3	4	4	1	2	3	3	4
2	3	1	1	2	2	1	1	2	1	2
2	2	2	1	1	3	1	1	3	1	2
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
1	1	1	2	2	3	1	1	1	1	2
3	3	2	1	3	4	1	2	3	2	3
2	4	2	4	3	4	1	3	1	3	5
3	3	2	2	2	3	2	3	1	4	2
2	1	1	1	2	2	1	1	2	2	1
3	4	2	3	4	4	1	2	2	3	4
2	3	2	1	2	3	2	2	2	1	2
2	4	2	3	3	4	1	1	2	3	4
3	3	2	2	2	2	1	1	2	3	3
3	4	2	2	3	4	1	1	2	3	2
4	3	2	2	2	2	3	3	2	4	3

I. év-

Sorszám	N é v	Magaviselet	Hittan	Nevelés	Magyar nyelv	Német nyelv
37	Sándor Gergely	2	3	2	3	3
38	Schenk Frigyes	3	1	1	2	1
39	Sinka Károly	1	1	2	3	1
40	Szabó Lajos	2	1	2	1	2
41	Szalló Béla	2	3	3	4	4
42	Szász Simon	1	2	2	2	1
43	Szóke Ágoston	1	2	2	4	3
44	Varga Sándor	2	2	3	3	2
45	Vitos Domokos	2	2	1	2	1
46	* Éltes Alajos	1	2	4	4	4
47	* Farkas Gergely	1	2	3	4	3
48	* Hermann György	1	2	2	4	2

* Magántanulók.

Sorszám	N é v	Magaviselet	Hittan	Lélektan	Módszertan	Magyar nyelv
1	Adorján István	1	2	3	3	2
2	András Béla	2	4	4	1	4
3	Bara Gyula	3	1	1	1	2
4	Baróthi Balázs	3	1	1	1	2
5	Bereczki László	1	1	1	1	1
6	Blénessi Károly	3	2	3	1	2
7	Erdély András	1	2	1	2	2
8	Gaál Károly	2	1	1	4	2
9	Gyenge B. István	4	2	2	2	3
10	György Miklós	1	4	4	2	2
11	Kőszegi Lajos	3	4	4	2	4
12	Lacz Kálmán	3	2	4	2	3
13	László Ambrus	4	3	4	2	3
14	László András	2	2	4	2	4
15	Lukács Lőrincz	1	1	1	1	2
16	Nika Ferencz	3	3	4	2	3
17	Pál Béla	2	3	2	3	3
18	Pál Dávid	2	2	1	1	3
19	Szopos László	2	1	2	1	2
20	Veress István	4	2	2	2	2
21	Zsigmond Márton	2	4	4	4	4
22	* Bíró Miklós	1	2	2	4	4
23	* Fekete Albert	1	2	3	4	4
24	* Lokodi Antal	1	2	3	4	3
25	* Rozsnyai Gyula	1	2	4	3	4
26	* Mészáros Károly	1	2	4	4	4
27	* Szabó Imre	1	2	4	4	4

* Magántanulók.

folyam.

Német nyelv	Számítan	Földrajz	Természettud.	Ének	Orgona	Hegedű	Összhangtattan	Rajz	Szépírá	Torna	Slójd	Mértan	Általános oszt.
2	2	3	2	1	1	4	1	1	2	2	3	2	2
1	2	5	2	1	1	1	2	1	2	3	3	2	5
1	2	2	2	1	1	4	1	1	1	3	4	2	2
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2
1	1	2	1	1	3	4	3	1	1	2	1	1	1
2	2	1	1	1	1	2	1	1	2	3	1	2	2
2	2	2	2	3	3	3	3	1	2	3	3	2	2
1	1	2	2	1	1	4	2	2	1	3	3	2	2
2	2	4	3	1	2	3	2	1	1	3	1	2	3
3	3	5	4	4	3	5	2	4	3	3	2	3	5
2	2	4	2	2	1	1	1	1	1	2	1	2	2
1	2	4	2	4	3	2	3	2	2	1	4	2	3
2	1	1	2	1	1	2	1	1	1	2	1	1	1
2	2	4	3	3	4	4	4	1	2	3	3	2	3
3	2	4	2	3	1	3	2	2	2	3	1	3	3
2	2	2	2	3	3	3	3	1	2	3	3	2	2
2	2	2	2	3	3	4	3	2	2	3	3	3	3
2	1	2	2	3	3	4	3	1	2	3	3	1	3
4	3	4	3	1	1	3	1	3	2	2	3	3	3
4	3	2	4	3	3	2	4	4	3	3	3	3	4
4	3	3	2	3	3	3	4	3	4	3	3	3	4
4	2	4	3	3	3	3	4	4	3	2	3	2	4
4	3	3	3	3	1	4	3	3	2	3	2	3	3
4	3	3	3	3	3	4	4	4	3	3	3	3	4

III. év-

Sorszám	N é v	Magaviselet	Hittan	Nevelés	Módszertan	Gyakorlati tan.	Magyar nyelv
1	Adorján Imre	2	2	1	2	2	2
2	Ábrahám János	2	2	1	2	3	2
3	Balogh Jenő	2	2	1	3	3	2
4	Bálint Károly	3	2	1	1	3	2
5	Benedek István	1	1	1	2	3	1
6	Czirják Jenő	3	2	4	2	2	3
7	Czibulya János	2	2	1	1	3	2
8	Csergő Venczel	1	1	2	3	3	2
9	Ferencz Imre	4	3	5	3	3	4
10	Fodor Izra	3	3	1	2	3	4
11	Földes Zoltán	2	2	1	1	2	1
12	Jakabos Dénes	3	3	5	3	4	4
13	Kalivoda Dezső	4	2	5	2	3	4
14	Kiss András	4	2	2	2	4	2
15	Kiss József	3	4	4	3	4	4
16	Lukács József	1	1	2	1	3	3
17	Medve András	2	1	3	1	3	4
18	Molnár Lázár	2	1	3	3	3	3
19	Papp János	4	3	5	3	3	3
20	Pál Gyula	3	4	4	2	4	3
21	Salló Bénéám	3	3	3	3	4	4
22	Sárosi Gergely	1	1	1	1	3	1
23	Simon Sándor	3	3	3	2	4	4
24	Szóke Sándor	3	3	3	2	2	4
25	Takó Mózes	3	3	3	3	3	4
26	Tamási Kálmán	3	2	2	2	2	4
27	Vargha Ferencz	1	1	1	1	1	2
28	Véger Béla	2	3	3	4	4	4
29	*Balázs Márton	3	4	4	5	4	5
30	*Szász Lőrincz	3	3	3	3	4	4
31	*Kóródi Mihály	1	2	2	2	3	3
32	*Kórbuly Zoltán	1	2	2	3	5	3
33	*Mihály József	1	2	2	4	4	3

A *-gal jelöltek magán tanulók.

folyam.

Német nyelv	Számítan	Mértan	Történet	Természetrájk	Természettan	Ének	Orgona	Hegedű	Összhangzatian	Rajz	Torna	Kézimunka	Általános oszt.
2	2	2	3	2	2	1	1	3	1	1	2	3	3
2	1	2	3	2	2	1	1	2	1	2	2	2	2
2	1	2	1	2	2	1	1	4	2	2	2	3	2
2	3	3	1	3	3	4	3	4	3	4	1	3	3
2	1	3	2	2	2	3	1	4	1	2	1	3	2
2	3	2	1	3	3	2	2	4	2	1	2	4	3
2	1	2	3	2	2	1	1	4	2	2	2	1	5
2	3	3	3	3	3	3	2	4	2	1	2	3	3
2	1	2	2	2	2	3	3	3	3	2	2	3	2
2	3	3	3	3	3	2	2	3	3	2	1	3	3
2	2	2	2	3	3	1	1	4	2	2	2	4	5
1	2	3	4	3	3	3	1	3	3	2	2	4	3
3	3	3	1	3	3	2	1	3	1	1	2	4	2
3	3	3	3	3	3	1	1	3	2	1	2	2	5
3	1	1	3	3	3	2	1	4	4	2	2	4	4
3	3	3	3	3	3	3	4	3	3	2	3	2	4
1	1	1	1	1	2	3	3	1	1	2	2	2	2
2	3	2	3	3	3	4	3	5	3	2	2	4	5
3	2	3	4	3	3	1	3	5	3	1	1	3	5
3	1	2	3	2	2	3	3	3	3	2	1	3	3
2	2	2	3	3	4	1	1	2	1	1	2	1	1
1	3	1	1	1	1	3	3	4	3	2	1	4	4
5	4	4	5	4	4	4	5	4	4	4	4	4	5
4	4	2	4	3	3	4	3	5	4	4	5	3	5
4	3	2	2	2	4	3	5	4	4	3	1	—	3
4	2	2	2	2	3	2	1	—	4	2	2	—	3

IV. év-

Sorszám	N é v	Viselet	Szorgalom	Hittan	Nevelés	Gyak. tanítás	Magyar nyelv	Német nyelv
1	Albert József	1	1	1	1	2	1	1
2	Ambrus Szilveszter	3	2	1	2	3	3	3
3	Bardócz Endre	3	2	1	2	3	1	1
4	Beke András	2	2	1	2	3	2	2
5	Benedek Imre	3	3	3	3	4	4	3
6	Dankó Dezső	3	3	3	3	4	4	3
7	Fazakas József	3	2	1	2	3	3	2
8	Fábián Gergely	3	2	1	1	2	1	1
9	Gál Gáspár	2	3	2	3	4	3	2
10	Gábor Gyula	3	2	2	3	3	3	2
11	Györbíró István	2	2	1	1	2	2	1
12	Hallai Imre	3	2	2	1	2	1	1
13	Kászoni János	1	2	1	3	3	2	2
14	Kóródy Mihály	2	2	1	1	2	1	1
15	László Imre	3	3	3	4	4	3	3
16	Márton Mihály	2	3	1	3	2	2	2
17	Nyáguly Miklós	3	3	4	4	4	4	3
18	Oláh Gyula	1	2	1	1	3	2	2
19	Pap István	2	1	1	1	2	2	1
20	Simó Benedek	3	3	4	4	3	3	2
21	Veress József	2	2	1	1	2	1	2
22	* Mihály Vincze	1	3	1	4	4	4	3

* Magántanuló.

folyam.

Számítan	Mértan	Történet	Alkotmány	Természettan	Vegytan	Gazdaságtan	Ének	Orgona	Hegedű	Összhangzattan	Rajz	Torna	Szöj
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
3	2	1	2	2	2	2	2	3	4	2	3	1	2
1	2	1	1	3	3	1	1	3	2	1	1	1	2
1	3	3	2	3	2	2	2	2	3	2	2	2	3
2	2	3	1	3	3	1	1	3	4	3	2	3	2
1	3	1	1	2	3	1	2	2	2	1	2	2	3
2	1	2	1	2	2	2	2	4	4	1	1	2	2
2	2	3	2	2	2	2	3	3	4	3	2	2	3
2	2	3	2	3	3	2	1	1	1	1	1	2	2
1	1	1	1	2	2	1	1	2	2	3	1	1	3
1	2	2	1	2	2	2	1	1	2	1	1	1	3
1	1	1	1	1	2	2	3	4	4	1	2	2	2
2	2	2	2	3	3	1	4	1	4	2	2	2	2
3	2	1	2	3	3	2	4	4	4	3	3	2	2
3	4	4	3	3	3	2	3	4	4	4	3	2	2
1	2	1	1	1	2	1	2	3	3	3	2	2	2
1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
2	3	2	2	2	3	1	2	4	4	4	2	1	2
1	1	1	1	1	1	1	3	1	3	3	1	2	2
3	4	2	2	4	4	2	1	3	3	3	4	2	4

A képesítették

Sorszám	A tanítójelölt neve	Hitt- és erkölcsstan	Neveléstan	Oktatási módszer tan	Magyar nyelv és irod.	Német nyelv	Történelem	Hazai alkotmánytan	Földrajz
1	Albert József	1	2	2	1	1	2	2	3
2	Ambrus Szilveszter	4	4	3	3	3	3	4	4
3	Bardocz Endre	3	2	2	1	2	3	3	3
4	Beke András	2	3	2	3	2	3	2	3
5	Benedek Imre	5	5	4	4	4	3	3	4
6	Dankó Dezső	3	3	4	5	4	3	3	4
7	Fazakas József	2	3	2	2	4	3	3	2
8	Fábián Gergely	1	2	1	1	1	1	1	2
9	Gaál Gáspár	2	3	3	2	3	3	3	3
10	Gábor Gyula	2	3	4	4	3	3	3	3
11	Györbiró István	3	2	1	2	1	2	2	2
12	Hallai Imre	2	3	2	2	2	2	2	3
13	Kászoni János	2	2	3	2	3	2	2	3
14	Kőrödi Mihály	1	1	1	1	1	1	1	1
15	László Imre	3	3	4	4	4	4	4	4
16	Márton Mihály	2	3	3	3	3	4	4	4
17	Oláh Gyula	3	3	3	2	2	2	2	3
18	Papp István	1	1	1	2	1	2	1	3
19	Simó Benedek	4	5	4	4	3	5	4	5
20	Veress József	2	3	1	1	2	1	2	1
21	Mihály Vincze	2	4	4	3	4	3	3	3

Kitűnő kántori oklevelet nyertek:

Jeles

Jó

osztályzata.

Mennyiség- tan		Természettan	Természetrajz	Természet és vegytan	Gazdaságtan	Rajz	Szépirás	Ének	Orgona	Összhangzattan	Hegedű	Testgyakorlat	Gyak. tanítás	Általános oszt.
számtan	mérés													
1	2	2	2	1	1	1	1	1	2	2	2	1	2	1
3	3	3	3	2	3	2	2	3	4	3	4	1	3	3
2	2	3	3	2	2	1	2	3	3	3	4	3	3	2
2	3	3	3	3	3	3	3	4	3	3	3	2	3	3
2	3	3	3	3	3	4	1	1	3	3	3	2	4	3
2	4	3	3	2	2	3	2	2	3	4	3	3	4	4
1	2	1	3	1	1	1	1	2	3	2	3	1	3	3
2	4	2	2	2	3	2	2	3	3	3	3	2	3	3
3	4	3	3	3	3	2	3	2	2	2	2	3	3	3
3	1	2	2	2	2	1	1	2	4	3	2	1	3	2
3	1	2	2	2	2	2	3	1	2	3	3	1	3	2
2	3	2	2	1	2	2	2	1	1	3	3	2	2	2
1	1	1	1	1	1	1	2	3	3	3	3	2	2	1
2	3	3	3	2	2	1	1	4	3	3	4	2	3	3
3	3	3	3	2	3	3	3	4	4	4	4	2	3	2
2	2	2	2	2	3	2	3	3	3	3	2	2	3	3
1	1	2	2	1	2	1	1	1	1	1	1	2	2	1
4	3	4	4	3	4	4	3	3	4	4	5	1	4	5
1	1	1	1	1	1	1	2	3	3	2	2	1	2	2
4	4	3	3	3	3	4	3	1	1	3	—	1	3	3

Albert József, Kászoni János, Papp István.
 Benedek Imre, Gábor Gyula, Hallai Imre.
 Bardocz Endre.

Tanítóképesítés.

Tanítóképesítői vizsgára 22 negyedik évfolyamat végzett növendék bocsáttatott. Ezek közül 21 rendes, 1 magántanuló.

Rendes tanulók

Albert József, Ambrus Szilveszter, Bardocz Endre, Beke András, Benedek Imre, Dankó Dezső, Fazakas József, Fábrián Gergely, Gál Gáspár, Gábor Gyula, Györbiri István, Hallai Imre, Kászoni János, Kóródi Mihály, László Imre, Márton Mihály, Náguly Miklós, Oláh Gyula, Pap István, Simó Benedek, Veress József. Magántanuló: P. Mihály Vincze József szent Ferencz-rendi szerzetes áldozópap.

Az egyházmegyei főtanfelügyelő által a kidolgozásra felterjesztett írásbeli képesítői tételek közül a következők hagytak jóvá:

I. Neveléstanból. (Magyar nyelvi értekezés.)

Minő hatása van a jó iskolai fegyelmezésnek a tanulók későbbi lelki életére?

II. Német nyelvből.

Das Riesenspielzeug. (Nach Chamisse.)

III. Mértanból.

1. Mennyibe kerül egy kertnek körül sánczolása, ha a kert hossza 96 M., szélessége 42 M., a sáncz mélysége 0·8 M., szélessége fent 0·6 M., lent 0·4 M. s egy köbméternyi földnek kiásását és eltávolítását 6·65 koronába számítják?

2. Mennyi gabonát lehet tölteni egy oly négyzetes garatba, melynek felső éle 2·3 M., mélysége 2·5 M. és az alsó nyílás éle 1·5 dm.?

3. Hányszor több fordulatot teszen ama kerék, melynek küllője 0·6 M. annál, melynek küllője 0·85 M. 469 méternyi úton?

IV. Rajzból.

A henger derékszögű projectiói, látszati képe árnyékolva és a henger hálójá.

V. Szépirásból.

Tetszés szerinti magyar és német szöveg 4 és 3 sorban.

Az írásbelieket a szaktanárok megbírálván a folyó évi május hó 26-án tartott értekezleten kölcsönösen tudomást szereztek maguknak azokról. Igazgató az összes írásbelieket megküldötte a főtanfelügyelőnek és kir. tanfelügyelőnek átnézés végett.

Junius 13-án tartotta meg nagys. Gergely Ignác, kanonok főtanfelügyelő az előértekezletet, melyen megjelent az erd. róm. kath. Status mélt. igazgatótanács hivatalos képviselője: Nagys. Jung-Cseke Lajos apát-főesperes, igazgatótanácsos; Szabó Géza kir. tanfelügyelő és az egész tanári kar.

Az írásbeliek érdemjegye a következőleg állapított meg;
A neveléstani dolgozatot kitünően oldották meg.

Jelesen 3: Dankó Dezső, Kóródy Mihály és Pap István.

Jól 7: Albert József, Bardocz Endre, Fábíán Gergely, Györbíró István, Hallay Imre, Kászoni János, László Imre.

Elégségesen 11: Ambrus Szilveszter, Beke András, Benedek Imre, Fazakas József, Gál Gáspár, Gábor Gyula, Veress József, Simó Benedek, Mihály Vincze, Oláh Gyula, Márton Mihály.

Elégtelen 1 Náguly Miklós, ki egy évi újra-készülésre visszautasított.

A német dolgozatot kitünően oldották meg 5: Albert József, Fábíán Gergely, Györbíró István, Kóródy Mihály, Pap István.

Jelesen 5: Bardocz Endre, Beke András, Hallay Imre, Oláh Gyula, Veress József.

Jól 6: Ambrus Szilveszter, Gál Gáspár, Gábor Gyula, Kászoni János, Márton Mihály, Simó Benedek,

Elégséges 3: Benedek Imre, Dankó Dezső, Fazakas József, László Imre, Mihály Vincze.

Elégtelen. —

A mértani dolgozatot kitünően oldotta meg 6: Albert József, Györbíró István, Hallay Imre, Kóródy Mihály, Pap István, Veress József.

Jelesen 4: Bardocz Endre, Beke András, Fábíán Gergely, Oláh Gyula.

Jól 6: Ambrus Szilveszter, Dankó Dezső, Kászoni János, László Imre, Márton Mihály, Simó Benedek.

Elégségesen 5: Benedek Imre, Fazakas József, Gál Gáspár, Gábor Gyula, Mihály Vincze.

Elégtelen: —

A rajzolásból kitűnő 8: Albert József, Bardocz Endre, Fábíán Gergely, Györbíró István, Kászoni János, Kóródy Mihály, Veress József, Pap István.

Jeles 5: Ambrus Szilveszter, Gaál Gáspár, Gábor Gyula, Hallai Imre, Oláh Gyula.

Jó 5: Beke András, Dankó Dezső, Fazakas József, László Imre, Márton Mihály.

Elégséges 3: Benedek Imre, Simó Benedek, Mihály Vincze.

Szépirásból kitűnő 6: Albert József, Benedek Imre, Fábíán Gergely, Györbíró István, László Imre, Pap István.

Jeles 7: Ambrus Szilveszter Bardocz Endre, Fazakas József, Gaál Gáspár, Kászoni János, Kóródy Mihály, Veress József.

Jó 8: Beke András, Dankó Dezső, Gábor Gyula, Hallay Imre, Márton Mihály, Oláh Gyula, Simó Benedek, Mihály Vincze.

Ezek alapján a vizsgáló bizottság a jelentkező és az írásbeli vizsgákat sikerrel kiállott 21 tanító jelöltet szóbeli tanképesítőre bocsátotta.

A szóbeli tanképesítő a főtanfelügyelő elnöklete alatt, a Status képviselője, a kir. tanfelügyelő és a tanári kar jelenlétében június 14., 16., 17-ik napjain folyt le.

Június 17-én a déli órákban a vizsgák véget értek. A tanári kar osztályozó értekezletre gyűlt össze és tárgyilagos, részrehajlatlan szigorral állapította meg az új miniszteri szabályzat elfogadott pontjai értelmében a végleges osztályzatokat, vezette be az anyakönyvbe és ennek alapján állította ki a 19 jelölt számára a tanítói okleveleket.

Általános kitünő oklevelet nyertek:

1. Albert József,	3. Kóródy Mihály,
2. Fábián Gergely,	4. Papp István.

Általános jelest:

- Bardocz Endre,
Györbíró István,
Hallay Imre,
Kászoni János,
Oláh Gyula,
6. Veress József.

Általános jót:

Ambrus Szilveszter,	Gál Gáspár,
Beke András,	Gábor Gyula,
Dankó Dezső,	László Imre,
Fazakas József,	Márton Mihály,

9. Mihály Vincze.

Tehát az intézet 19 tanítójelöltnek adott június 17-én oklevelet, négynek kitünőt, hatnak jelest, kilencznek jót.

Simó Benedeket egész évi, Benedek Imrét 3 havi újrakészülésre utasította a bizottság.

A tanári kar azt tapasztalta a jelen tanévben is a képesítő vizsgákon, hogy a gyakorlati kiképzés színvonalának emelésére igen nagy befolyással van a gyakorló-iskola, a melyben a paedagogiai elmélet és gyakorlat kellő fokán álló szakerek irányítják állandóan a gyak. kiképzést. Minek folytán az intézet nemcsak a szakképzettségben, hanem az erkölcsi tökélyben is befejezett érett tanítókat képes az életbe kibocsátani.

Tanképesítői gyakorlati tanítás tételei.

1. „Az első emberpár vétke“. Módszeres kidolgozása és előadása az I. osztályban.
2. „Jób“. Bibliai oktatás a II. osztályban.
3. „Ötödik ágazat“. Káté tanítás a III. osztályban.
4. „A Tizenkét esztendő Jézus a templomban“ Bibliai oktatás a IV. osztályban.
5. „A szentelményekről“. Káté tanítás V. osztály.
6. A „ty“ hangjának és betűjének ismertetése.
7. Az „A, Á“ ismertetése.
8. „A róka és holló“. Olvasmány tárgyalás a II. osztályban.

9. „Urnepja“. Verstárgyalás IV. osztály.
10. „Nagy Konstantin megtérése“. Történelmi olvasmány tárgyalás az V. osztályban.
11. A jelzővel bővített mondat. III. osztály.
12. A helyhatározó ismertetése. IV. osztály.
13. A kötelezvény tanítása. V. osztály.
14. A 6., 7. szám egyedül való tanítása. I. osztály.
15. Összeadási tételek a 20—30. körében II. osztály.
16. Főbeli számolás 200—300-ig a III. osztályban.
17. A közönséges tört fogalma. IV. V. osztály.
18. Szemléltesse a padot, beszéd- és értelemgyakorlat alapján. I. osztály.
19. Ismertesse a vcrebet, beszéd- és értelemgyakorlati alapon. II. osztály.
20. Természetrajzilag ismertesse tanítványaival a farkast. V. osztály.
21. „A tapadás“. Természettani tanítás az V. osztályban.
22. A Tisza folyó ismertetése. IV. osztály.
23. Tornatanítás lábgyakorlatokkal. IV., V. osztály.
24. Ének: „Te vagy földi éltünk vezér csillaga“, szövege és dallama. III., IV. és V. osztály.

Statisztikai kimutatás.

A tanítójelöltek létszáma, vallása, anyanyelve, előképzettsége, előmenetele, származása és szülők polgári állása.

Osztály	A tanév elején beíratott				Előképzettség	Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																			
	A tanév elején beíratott					Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																			
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott				Tanév végén										Százalékokban kifejezve volt a tanév végén										A növendékek születési helye megyék szerint										A szülők polgári állása		A növendékek születési éve																					
A tanév elején beíratott																																																									

Szükséges tudnivaló az 1902—1903-ik tanévre.

A csik-somlyói tanítóképző növendékeit az illem és fegyelmi szabályok a szünidő tartama alatt is kötelezvénny: bárhol töltsék a szünidőt, köteleztetnek a helybeli plébános uraknak magukat bemutatni, a szent-miseáldozaton és vécsernyén megjelenni, július 21-én és augusztus 15-én szentgyónást végezni és az Oltariszentséghez járulni, melynek megtörténtéről és a tanítójelölthöz illő magaviseletről az iskola év elején bizonyítványt hozni és ezt bemutatni az intézet igazgatóságának kötelesek.

A ki elmulasztja az említett lelkeszi bizonyítványt illetékes, vagy tartózkodási helyének plébánosától megszerezni, az intézetbe való visszafogadása komoly akadályokba fog ütközni.

A jövő tanévre való beiratások szeptember 1-én lesznek az intézet igazgatóságánál.

Iskolapénzül minden növendék a beiratás napján előre köteles fizetni 19 koronát tandíj, értesítő és a tanárok nyugdíjalapjának javára.

A tanítóképző I. osztályára jelentkező növendékek a következő okmányokkal kötelesek magukat ellátni:

1. Keresztlevéllel, mely szerint 15-ik életévüket betöltötték. (15 éven alul püsp. korengedély válik szükségessé).

2. Iskolai bizonyítvánnyal, mely szerint a gimnázium IV., reál- vagy polgári iskola IV. osztályát, vagy a felső-népiskolát sikerrel elvégezték.

3. Orvosi bizonyítványt, hogy a tanítói pályára alkalmasak.

Magántanulóknak az említett 3 okmányon kívül gróf Majláth Gusztáv Károly erdélyi püspök ur Ő méltóságához czimzett kérelme az igazgatósághoz terjesztendő be.

Szeptember 2-án délután fognak a javító-vizsgák megtartatni.

A magánvizsgákért fizetendő díj: az I. osztályban 30 korona, a II-ik osztályban 32 korona, a III. osztályban 34 korona.

A tanképesítésnél fizetendő díj: magántanulók és más intézeteknél végzett tanítójelöltek fizetnek 40 koronát; rendes tanulók és intézetünkönél végzetek 20 koronát; oklevél és bizonyítványért 2 koronát.

Augusztus 29—30-án a magántanulók írásbeli vizsgája; szeptember 3-án szóbeli vizsgája fog megtartatni.

Szeptember 9-én és 10-én a gyakorló-iskolai növények beírása.

Szeptember 4-én reggeli 8 órakor ünnepélyes „Veni Sancte“, törvény olvasás és az előadások megkezdése.

Felvilágosítással mindenkor szíves készséggel szolgál Karácsony József, igazgató.

Az érdemjegyek magyarázata.

Kitünő = 1.

Jeles = 2.

Jó = 3

Elégséges = 4.

Elégtelen = 5.

Viselet:

Példás = 1.

Dicséretes = 2.

Jó = 3.

Szabályszerű = 4.

Kevésbé szabályszerű = 5.

Szorgalom:

Ernyedetlen = 1.

Kitartó = 2.

Kellő = 3.

Hanyatló = 4.

Semmi = 5.

TARTALOM.

	old.
I. XIII. Leó Pápa negyedszázados működése. Irta Kassai Lajos, tanár	3
II. Igazgatói jelentés . . .	19
A tanári testület munkaköre	21
Adatok a tanév történetéhez	22
Vallási élet, internátus és fegyelem	26
Segélyezés, ösztöndíjak, költségvetés .	27
Az intézeti kert, gazdasági oktatás, méhészet	28
Oktatás, végzett tananyag	28
A használatban levő tankönyvek jegyzéke	47
Tanítóképzőnk órarendje	49
Az ifjúsági önképzőkör	50
A könyvtár szaporodása	53
Gyakorló-iskola	55
Tanító-képesítés . . .	76
Szükséges tudnivaló az 1901—1902. tanévre	82

